

Profesor Stojan Radenović, jedan od najuticajnijih naučnih umova na svetu, o izazovima nastavničke profesije

Ministar prosvete je učiteljica u Mirijevu

Strana VI

Ko su nova kadrovska rešenja u timu ministra Šarčevića

Strana II

Današkolola

SPECIJALNO IZDANJE POVODOM POČETKA ŠKOLSKE GODINE • ČETVRTAK, 1. SEPTEMBAR 2016 • WWW.DANAS.RS

Racionalizacija u obrazovanju – efekti i očekivanja

Masovno zapošljavanje na određeno stvorilo armiju tehnoloških viškova

Strana VIII

Foto: FolNet

RAZGOVOR

Prof. dr Vladimir Bumbaširević, rektor Univerziteta u Beogradu

Rešavanje problema plagijata bez političkih pritisaka

Iako sam znao da ćemo ove godine imati više bodova u odnosu na prethodnu, nisam očekivao da će Univerzitet u Beogradu unaprediti položaj za oko 90 mesta na Šangajskoj listi, što je posledica verovatno i slabijeg učinka nekih drugih univerziteta. Najveću zaslugu svakako imaju nastavnici i istraživači sa fakulteta i instituta u sastavu Univerziteta u Beogradu, kao i studenti doktorskih studija, koji su u 2015. godini publikovali 3.750 radova u časopisima koji se vrednuju, zatim svi oni koji su publikovali u prestižnim časopisima „Science“ i „Nature“, kao i profesor Stojan Radenović, koji je dospao na listu najcitanijih matematičara u svetu za period 2003-2013. Sve ovo zajedno doprinelo je odličnom plasmanu UB.

Koliko je ovo veliki uspeh govori i to da smo se našli među 1,5 odsto najboljih od preko 20.000 univerziteta u svetu, u društvu samo 32 države čiji su univerziteti među prvih 300 – kaže za *Danas* prof. dr Vladimir Bumbaširević, rektor Univerziteta u Beogradu.

■ Da li je skok na Šangajskoj listi rezultat entuzijazma pojedinih profesora, s obzirom da znamo koliko država ulaže u nauku i visoko obrazovanje?

– Pored entuzijazma koji je uvek potreban za uspešan istraživački rad, istakao bih i dugogodišnje napore na univerzitetu u celini da se unapredi kvalitet kroz pooštavanje kriterijuma za izbor nastavnika, kao i uvođenje obaveznog publikovanja rezultata doktorskih disertacija.

>>> Strana III

U 40 osnovnih i srednjih škola počinje projekat integrativne nastave

Saradničkim časovima do znanja

Foto: Miroslav Dragović

Časovi mogu da traju jedan ili dva školska časa, a realizuju ih zajedno dva ili tri nastavnika. Učenici imaju dva do tri časa nedeljno manje nego u klasičnom rasporedu

Strana X

Foto: Dragan Antonić / FolNet

Članovi Unije sindikata prosvetnih radnika protestovali juče u Beogradu
Štrajk upozorenja pod znakom pitanja

Strana V

Kako pooštriti kriterijume i proceduru izbora u zvanja

Srpski univerziteti su organizovani na principima samoupravljanja

Piše: **Dušan Teodorović**

Atmosfera na većini fakulteta i univerziteta karakteriše ćutanje, jednoglasno izglasavanje podnetih referata i politika nezameranja

Strana II

Inspekcije školske uprave najslabije karike: Mladen Šarčević

Ko su nova kadrovska rešenja u timu ministra prosvete Mladena Šarčevića Vesna Mandić umesto Milovana Šuvakova

Milovan Šuvakov, dosadašnji pomoćnik ministra prosvete za razvoj obrazovanja i visoko obrazovanje, odlazi iz Ministarstva prosvete, a njega će naslediti Vesna Mandić, profesorka Fakulteta inženjerskih nauka u Kragujevcu, saznaje Danas. U Ministarstvu se sprema još kadrovskih promena, a očekuje se da Vlada Srbije ubrzo imenuje pomoćnika za pred-

školsko i osnovno obrazovanje, koji će, kako saznajemo, biti čovek iz škole. Snežana Marković, pomoćnica ministra za srednje obrazovanje, ostaje na toj poziciji, kao i Zoran Tubić, pomoćnik ministra za finansije. Viktor Nedović i dalje će biti zadužen za međunarodnu saradnju i evropske integracije, a Nikola Tanić ostaje pomoćnik ministra za nauku. Ka-

ko saznajemo, zamena se sprema Branku Bugarskom, pomoćniku ministra za tehnološki razvoj, transfer znanja i inovacioni sistem. Njega će verovatno zameniti kadar sa beogradskog Tehnološko-metalurškog fakulteta. Državna sekretarka Gordana Predić, inače potpredsednica SDPS-a biće zadužena za međunarodnu saradnju, manjine i fondove, a Ana Marija Viček, iz

Saveza vojvodanskih Mađara, baviće se doakademske i inkluzivnim obrazovanjem. Prema našim saznanjima, u Ministarstvo prosvete trebalo bi da dođu još dva državna sekretara, a razmatra se opcija da ministar Šarčević dobije savetnika za dualno obrazovanje, i to čoveka koji ima veze sa Privrednom komorom. **V. A.**

POGLEDI

Kako poštiti kriterijume i proceduru izbora u zvanja na domaćim visokoškolskim ustanovama

Srpski univerziteti su organizovani na principima samoupravljanja

Piše: Dušan Teodorović

Državni univerziteti u Srbiji su i dalje organizovani na isti način kao pre četrdeset ili pedeset godina. Svaki fakultet je samostalni pravni subjekt i relativno samostalno sprovođa kadrovsku politiku i izbore u zvanja. Rektor i rektorski kolegijum imaju veoma ograničena akademska ovlašćenja. Izbori u univerzitetima zvanja, unapređenja i načini odlučivanja i glasanja su decenijama nepromenljivi i svojstveni uglavnom samo Srbiji. Razvijeni svet ima univerzitet organizovane na principima akademske hijerarhije. Nasuprot tome, srpski univerziteti su i u 2016. godini organizovani na principima samoupravljanja. Tako na primer, ni na jednom svetskom univerzitetu asistenti nisu u radnom odnosu, a pogotovu nisu članovi naučno-nastavnih veća na kojima se donose odluke o potrebi angažovanja redovnih profesora.

Šta su suštinske razlike u izboru univerzitetskog kadra u Srbiji i na velikim svetskim univerzitetima? Posao koji u Srbiji obavljaju asistenti u svetu obavljaju studenti poslediplomskih studija koji se menjaju na svake dve godine. Dolaskom na srpski fakultet najmlađi saradnici zasnivaju radni odnos. Podrazumeva se da će novoprimitelji saradnici, bez obzira na sve proklamovane i zakonski uobičajene kriterijume, reizbornosti, provere i ostvarene ili neostvarene naučne i pedagoške rezultate tokom godina, srećno da dočekaju penziju na univerzitetu (po mogućstvu u zvanju redovnog profesora). Dolaskom na fakultet postajete „naše dete“. U slučaju da se, prilikom reizbornosti ili izbora u više zvanje neočekivano javi bolji kandidat koji nije zaposlen na fakultetu ili, ne daj bože, kandidat koji je doktorirao u inostranstvu, a želi da se vrati u zemlju, nadležna fakultetska komisija, po pravilu, u referatu o izboru raznim neadekvatnim formulacijama, a ponekad i prenebragavanjem činjenica uvek daje prednost kandidatu već zaposlenom na fakultetu. Može da se konstatuje da karijera na srpskim državnim fakultetima počinje negde oko dvadeset pete godine i da se pri tome primljenom kandidatu pruža maksimalna zaštita u budućnosti od eventualnog gubljenja posla. Mladi doktori nauka, sa nekoliko godina profesionalnog iskustva na svetskim univerzitetima trenutno imaju veoma male šanse da postanu profesori univerziteta u Srbiji. Bitno je istaći da na srpskim državnim fakultetima postoji veliki broj sposobnih, talentovanih i vrednih ljudi koji ostvaruju značajne naučne, stručne i pedagoške rezultate. Neki od njih se, uglavnom neuspešno, suprotstavljaju osrednjosti, nepozitizmu, plagijacijama i lažnim referatima za unapređenje.

Tokom poslednje decenije prvi sastav Komisije za akreditaciju (kao inicijator), Nacionalni savet za visoko obrazovanje i senati pojedinih državnih fakulteta su doneli kriterijume za napredovanje univerzitetskih nastavnika koji su podrazumevali publikovanje naučnih rezultata u časopisima sa takozvane SCI liste. Pored delimičnog uoziobljavanja

naučnog rada i načina saopštavanja rezultata ova inicijativa je generisala i niz negativnih pojava kao što su dopisivanje na radove, plagijati i publikovanje po svaku cenu u manje značajnim časopisima, od kojih pojedini nisu iz oblasti kojom se kandidat bavi. Potrebno je istaći da je zahtevani broj publikacija značajnih za izbor u zvanje u Srbiji daleko manji nego na svetskim univerzitetima.

U 2016. godini izboru/reizboru nastavnika na srpskim univerzitetima se i dalje pristupa birokratsko-formalistički. Katedra na kojoj je kandidat zaposlen predlaže komisiju za ocenu kandidata (to najčešće radi sam kandidat). Komisiju, po pravilu sačinjavaju kolege sa katedre, koautori, mentor itd. Najvažniji trenutak na konkursu je predlaganje i određivanje članova komisije. Prvu verziju referata komisije najčešće piše sam kandidat za unapređenje. Atmosferu na većini fakulteta i univerziteta karakteriše ćutanje, jednoglasno izglasavanje podnetih referata i politika nezameranja. Svaki eventualni prigovor na reference i rad kandidata doživljava se kao akt neprijateljstva i remećenje uspostavljenih odnosa.

Mladi doktori nauka sa nekoliko godina profesionalnog iskustva na svetskim univerzitetima trenutno imaju veoma male šanse da postanu profesori univerziteta u Srbiji

Atmosfera na većini fakulteta i univerziteta karakteriše ćutanje, jednoglasno izglasavanje podnetih referata i politika nezameranja

Kako prevazići postojeće stanje i na osnovu kojih kriterijuma u budućnosti treba birati profesore državnih univerziteta u Srbiji? Po mom najdubljem uverenju srpski državni univerziteti moraju da prihvate deo prakse svetskih univerziteta i da dožive radikalnu transformaciju izbornih procedura. Prvi korak podrazumeva slanje velikog broja mladih, talentovanih ljudi na doktorske studije na svetske univerzitetate. Tridesetogodišnjaci sa stečenim doktoratom na vodećim svetskim univerzitetima moraju da dobiju apsolutni prioritet u izboru u docentska zvanja u Srbiji. Kandidati koji su doktorirali u Srbiji morali bi pre eventualnog izbora u docentsko zvanje da provedu najmanje godinu dana na dobrom inostranom univerzitetu kao postdok istraživači. I jedni i drugi bi morali da kroz pristupna predavanja uvere akademsku javnost u svoje naučne i pedagoške sposobnosti. Svi docenti treba da budu izabrani na određeno vreme na izborni period od šest godina. Posle izbornog perioda od šest godina državni univerzitet bi morao da odluči o otpuštanju zaposlenog docenta ili o izboru kandidata u zvanje vanrednog profesora. Izbor u zvanje vanrednog profesora bi garantovao izabranom kandidatu radni odnos do kraja karijere. Vanredni

Foto: Miroslav Djagljević

profesor bi mogao da samoinicijativno podnosi zahtev za unapređenje u zvanje redovnog profesora svakih pet godina. U slučaju neizbora u zvanje redovnog profesora kandidat bi zadržavao radni odnos u zvanju vanrednog profesora, uz pravo da se posle pet godina ponovo javi za eventualno unapređenje. Redovni profesori bi bili obavezni da periodično podnose dekanu i rektoru izveštaj o svom radu. Članove komisije za izbor kandidata moraju da sačinjavaju profesori sa drugih domaćih univerziteta i tri profesora inostranih univerziteta. Članovi komisije moraju da pišu individualne izveštaje o prijavljenom kandidatu, ne smeju da znaju jedni za druge i njihova imena moraju da ostanu tajna kako za kandidate, tako i za sve profesore na fakultetu. Ovo je uobičajena svetska praksa. Dekan fakulteta treba da napiše kratak izveštaj kojim podržava ili osporava evaluaciju kandidata izvršenu od kolega van univerziteta i iz inostranstva.

Kriterijume za izbor svakako treba da predstavljaju detaljno klasifikovane publikacije kandidata, postignuta citiranost, ocene pedagoških kvaliteta, urađeni i odbrambeni projekti, recenzentska aktivnost, članstvo u uređivačkim odborima naučnih časopisa, saopštavanje rezultata i uvodna predavanja na naučnim konferencijama, mentorstvo i ostale stručne, pedagoške i naučne aktivnosti.

Izbore dekana i rektora treba obavljati na osnovu javnog konkursa koji omogućava i nastavnicima sa drugih univerziteta da budu birani.

Autor je akademik, predsednik Odbora za visoko obrazovanje SANU

Prof. dr Vladimir Bumbaširević, rektor Univerziteta u Beogradu

Rešavanje problema plagijata bez političkih pritisaka

Bumbaširević / nastavak sa naslovne strane

Takođe je i saradnja sa istaknutim međunarodnim institucijama, univerzitetima i naučnim centrima (kao što je na primer CERN), kroz različite vidove usavršavanja, zajedničke projekte i publikacije u istaknutim međunarodnim časopisima značajno doprinela da se tokom poslednje decenije broj štampanih radova poveća čak pet puta. Činjenica je da je resorno ministarstvo odigralo važnu ulogu tako što je finansiralo nacionalne projekte, materijalno podržalo učešće naših istraživača u međunarodnim projektima, obezbedilo pristup elektronskim bazama časopisa i stipendiralo brojne mlade istraživače. Uspeh čini još većim to što je postignut u okolnostima u kojima država za nauku izdvaja svega oko 0,3 odsto BDP-a, što je dvostruko manje od 0,6 odsto zacrtanih u Strategiji naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije, a upadljivo manje od zacrtanih tri odsto u EU do 2020. Kada se sve ovo ima u vidu, jasno je da su sredstva koja UB dobija od države iskorisćena na najracionalniji i najbolji način.

■ **Od kada je pre dve godine otvorena afera plagijata mnogo je kritika izrečeno na račun akademске zajednice, pa i Univerziteta u Beogradu koji je tek pred letnju pauzu usvojio pravilnike koji regulišu proceduru utvrđivanja različitih oblika neakademskog ponašanja. Da li je to otklavanje posledica političkih pritisaka na rukovodstvo BU ili unutar same akademске zajednice ne postoji saglasnost da se ovaj problem reši?**

- Prvo bih rekao da različite „afere“ postoje u svim segmentima društva, kao i da neakademsko ponašanje i plagijati postoje u celom svetu, nekad sa manjim nekad sa većim posledicama. Jedan od najdražičnijih primera je fabrikovan rad u veoma uglednom časopisu o štetnosti

Vladimir Bumbaširević
Nije dobro produžavati rok „starij“ studentima

Foto: Tolket

vakcina, koji je uzburkao čitavu svetsku pa i našu javnost, a za koji je pokazano da se zasniva na falsifikovanim podacima. U savremenom veoma dinamičnom svetu, u kojem se svakodnevno objavljuje ogroman broj novih publikacija, problem plagijarizma je postao veoma značajan. U takvim oblicima neakademskog ponašanja, najveću odgovornost svakako snose pojedinci koji mu pribegavaju, ali i eksperti iz odgovarajućih oblasti koji su mentori različitih istraživanja. Ne može se zaobići ni odgovornost članova komisija koji procenjuju rezultate nečijeg naučnog rada. Tokom prethodnog perioda najveće nedoumice na UB bilo su oko toga kako da se definiše što bolji i precizniji formalni okvir za rešavanje ovako složnog problema, pa je dosta vremena i truda utrošeno na formisanje odgovarajućih pravilnika. Osnovna intencija je bila da se uredi sistem sa jasnim procedurama i mehanizmima koji će imati pre svega preventivno delovanje. Oko neophodnosti rešavanja problema plagijarizma na UB nije bilo nikakvih nesaglasnosti, niti bilo kakvih spoljnih političkih pritisaka.

■ **Sada imamo definisanu proceduru. Šta će Univerzitet uraditi što se tiče započelih postupaka utvrđivanja neakademskog ponašanja?**

- Pošto je sada ova oblast formalno uređena, prelaznim i završnim odredbama Pravilnika o postupku

utvrđivanja neakademskog ponašanja predviđeno je da se postupci započeti pre stupanja na snagu Etičkog kodeksa i pratećih pravilnika okončaju u skladu sa ovim aktima, što praktično znači da će biti vraćeni na razmatranje odgovarajućim etičkim i stručnim komisijama a potom, ako neko od učesnika u postupku uloži žalbu, prosledeni Univerzitetkom Odboru za profesionalnu etiku.

■ **Da li je rešenje da dva člana komisije koja će procenjivati da li je neki naučni rad plagijat neka vrsta ustupka koji ste morali da napravite, s obzirom da ste odustali od prvobitne ideje da u celu priču budu uključeni i Senat i veća naučni oblasti?**

- U nedostatku procedure, pre donošenja novih pravilnika, predložili smo da utvrđivanje neakademskog ponašanja u izradi pisanih radova ima identičnu proceduru kao kod odobravanja teme i referata o završenoj doktorskoj disertaciji, gde su uključena pre svega veća naučnih oblasti i u krajnjoj instanci Senat. Međutim, usvojen rešenja su u skladu sa činjenicom da pored kandidata, najveću odgovornost za svaku doktorsku disertaciju ima pre svega mentor, koji je na neki način i koautor ovog dela i najstručnija osoba za datu naučnu oblast. Tako će, sada, za opravdane pritužbe etički komiteti na fakultetima uputiti zahtev nastavno-naučnom veću da imenuje stručnu komisiju od

najmanje tri člana, od kojih je najmanje jedan zaposlen na drugoj visokoškolskoj ustanovi i koga imenuje veće grupacije. Jasno je da mentor i članovi komisija koji su prethodno napisali pozitivnu recenziju rada ne mogu biti članovi komisije. Na taj način obezbeđena je s jedne strane stručnost, a s druge veća objektivnost u proceni neakademskog ponašanja.

■ **Kako smo došli do toga da se broj studenata doktorskih studija (ne samo na BU) poslednjih godina naglo poveća? Kome je to u interesu?**

- Primenom Bolonjskog procesa i uvođenjem doktorskih studija kao trećeg ciklusa akademskih studija, znatno se povećao broj doktoranada ne samo na Univerzitetu u Beogradu. Međutim, ovo nije specifičnost naše zemlje, jer tokom poslednjih decenija broj odbrambenih doktorskih disertacija beleži primetan rast u svetu. Tako je taj broj u Evropi od 2004. do danas uvećan za najmanje 50 odsto. Razlog za ovo povećanje leži pre svega u težnji da se, u svetlu potrebe za uvećanjem broja naučnika i istraživača kako bi se društveni razvoj zasnovao na znanju i stvorila privreda koja je konkurentna u globalnom kontekstu, podigne stepen obrazovanosti. Povećanje broja doktoranada samo po sebi nije negativno - upravo je veći broj doktoranada svojim radovima doprineo poboljšanju položaja UB

Konkurs za nauku

■ **Očekuje se raspisivanje konkursa za nauku. U prethodnom periodu smo videli vrlo suprotstavljene stavove ljudi sa fakulteta i iz instituta. Da li zaista postoji sukob dve strane?**

- U ovom trenutku je najvažnije da se što pre oformi Nacionalni savet za nauku i tehnološki razvoj, kako bi se formalno omogućilo raspisivanje konkursa za novi projektni ciklus. Imajući u vidu skromno finansiranje nauke u proteklom period, neophodno je da se preispita način redovnog finansiranja naučnoistraživačkih organizacija, kako fakulteta tako i instituta, radi obezbeđivanja minimalnih uslova za odvijanje naučnoistraživačkog procesa. Ne smatram da su fakulteti i instituti suprotstavljene strane u tom procesu, već komplementarni partneri.

Strani studenti

■ **U programu rada prilikom izbora za rektora kao jedan od ciljeva ste istakli povećanje broja stranih studenata na BU. I to je pomenulo premijer u ekspozu. Međutim, još niste uspešli da rešite probleme oko viza i smeštaja tih studenata. Zašto sve to ide sporo?**

- Što se tiče povećanja broja stranih studenata na univerzitetima u Srbiji, neophodno je da se uvedu studentske vize i obezbedi ponuda odgovarajućeg smeštaja. Takođe treba prepisati kvote za pojedine studijske programe za koje vlada najveće interesovanje. Ove uslove možemo da obezbedimo samo zajedno sa resornim ministarstvom.

na Šangajskoj listi - ali bih naglasio da je od ključnog značaja uspostavljanje visokih kriterijuma za izradu i ocenu doktorske disertacije. Pozitivan primer za to su doktorske studije na Medicinskom fakultetu koje su, zahvaljujući tome što su ispunile tražene visoke standarde, dobile i međunarodnu akreditaciju Orpheusa (Evropske organizacije za doktorsku edukaciju u oblasti biomedicinskih nauka).

■ **Premijer Vučić je u ekspozu rekao da je potrebno drastično poštiti kriterijume za izbore u zvanja. BU je usvojio novi pravilnik pre dva meseca. Šta su novine i u kojim segmentima su podignute levitice?**

- Kao što sam već napomenuo, tokom poslednjih 15 godina na fakultetima i na Univerzitetu kontinuirano se doraduju i poštavaju pravilnici za izbore u zvanja. Poslednji pravilnik usklađen je sa minimalnim kriterijumima koje je doneo Nacionalni savet za visoko obrazovanje, ali su pojedini fakulteti, s obzirom na specifičnosti naučnih oblasti koje pokrivaju, uslove za izbor u zvanje u nekim segmentima dopunili, što je sasvim razumljivo jer isti kriterijumi ne mogu da se primene na sve oblasti.

■ **Da li Univerzitet ima podatke o broju „starij“ studenata i kakav je Vaš stav da li im ponovo treba produžavati rok za diplomiranje?**

- S obzirom da se evidencija studenata po isteku sepselovskog staža vodila na drugačiji način pre 2005. godine, nemamo precizne podatke o ukupnom broju „starij“ studenata, jer ne znamo koliko ih je odustalo od studiranja. Okviran broj studenata koji povremeno prijavljuju ispite na svim fakultetima UB je oko 15.000. Na UB smatramo da nije dobro niti korisno produžavati rok za završetak studija „po starom“. Naše je mišljenje da je potrebno da se nađe mogućnost da se „stari“ studenti, koji su zaista u stanju da završe svoje započeto obrazovanje na fakultetima, efikasno uključe u novi sistem studiranja u skladu sa sada važećem zakonom.

Vesna Andrić

Sve spremno za početak nove školske godine u Šapcu

Uspesi na svakom koraku

Kao i svake školske godine više od hiljadu šabačkih prvaka dobiće prigodne poklone u svom prvom školskom danu, a za njih je pripremljen i prigodan program u pešačkoj zoni gde svaka škola ima štand. U Šapcu ima 13 osnovnih i osam srednjih škola, sa ukupno 15.000 đaka - prava armija koja kreće na svoj najvažniji zadatak obrazovanja.

U poslednjih desetak godina uložena su znatna sredstva u rekonstrukciju i uređenje škola, tako da nijedna obrazovna ustanova u seoskoj sredini nije lošije opremljena od gradskih. Tako je u Pocerini, u OŠ „Dositaj Obradović“ u Volujcu, sa 11 izdvojenih objekata u isto toliko sela, uloženo oko 200 miliona dinara. Svi školski objekti dobili su mokre čvorove umesto ranijih poljskih WC-a, sve imaju pijaću vodu, a primera radi urađen je dubinski bunar u matičnoj školi dubok 160 metara. Izgrađena je nova škola u Krivaji, u Volujcu je bljesnula sportska sala sa 800 kvadrata, vredna 42 miliona dinara.

Kako kaže direktorka škole

Suzana Petrović, za ove investicije bilo je potrebno uraditi projekte na vreme. I rezultati nisu izostali, a upravo

se očekuje zamena stolarije na matičnoj školi, za šta su sredstva obezbeđena i iz inostranih fondova.

Škola o kojoj se mnogo priča u gradu je OŠ „Nikola Velimirović“. Nedavno je završen 11. letnji matematički kamp, sa 200 najboljih mladih matematičara, od kojih su 50 iz drugih gradova. Kamp je jedinstven po tome što su ovde predavači i nekadašnji prvaci i olimpijci u matematici i fizici. Predavanja su imali, pored ostalih, Rade Špegar, i svršeni student Stanforda,

Šabačka gimnazija, naredne godine obeležiće 180 godina postojanja i rada. Dovoljno je pomenuti da se ovde učili Jovan Cvijić, Mileva Marić, Živojin Pavlović i mnogi drugi koji su ostavili trag u srpskoj kulturi i nauci.

- Za našu školu vlada veliko interesovanje, zbog tradicije kao i atraktivnih smerova. Za računarstvo je prava jagma i polaže se poseban prijemni

Direktor Ekonomske škole Velimir Kuzmanović sa najboljim učenicima

Najveća škola je Ekonomska-trgovinska sa 1.200 đaka. O njenom renomeu dovoljno govori priznanje Ekonomskog fakulteta u Beogradu za izuzetnu pripremljenost učenika koji dolaze iz Šapca. Redaju se brojni uspesi: prva mesta u matematici, istoriji, izradi biznis planova, drugo mesto iz retorike i besedništva kao i iz osnova ekonomije...

Najstarija i najznačajnija obrazovna ustanova u gradu, Šabačka gimnazija, naredne godine obeležiće 180 godina postojanja i rada

Dušan Milijančević, koji je dobio stipendiju MIT-a, Goran Gogić, višestruki prvak u matematici. Mladi fizičari iz ove škole dve-tri godine zaredom na republičkim takmičenjima osvajaju i po desetak medalja. Naravno, postiču i vredne uspehe iz matematike.

Najstarija i najznačajnija obrazovna ustanova u gradu,

ispit. Zanimljiv je i filološki smer, a ovde se izučava pored pet evropskih i japanski i kineski jezik. U prvu godinu upisano je 195 učenika, u sedam odeljenja, od čega u više od 90 odsto su prve želje. Učenici postiču vredne rezultate, državni su prvaci u fizici, neprikosnoveni su i na književnoj olimpijadi, veoma uspešno rade filmska, dramska i likovna sekcija. Čeka nas veliki izazov, rekonstrukcija sportske hale vredna čak milion evra. Ova hala izgrađena je povodom 150-godišnjice gimnazije, ima kapacitet 1.000 gledalaca, a ovde su održane brojne prvoligaške i međunarodne utakmice u rukometu i košarci. Posebno se pripremamo za veliki jubilej, jer je Gimnazija stub obrazovanja u Šapcu - kaže Marijana Isaković, direktorka škole.

D. Eraković

Rezultati

Vredne rezultate beleže i učeni Medicinske, Muzičke, Tehničke i Hemijske škole, a za buduće likovne umetnike tu je i Škola primenjenih umetnosti. Da bi se zaokružilo obrazovni proces, tu su visoke škole tehnološke, poljoprivredne struke, kao i Visoka škola za obrazovanje vaspitača. Ukupno oko 3.000 studenata, što Šabac čini jednim od obrazovnih centara u Srbiji.

Београдска пословна школа – висока школа струковних студија

11000 Београд, Краљице Марије 73, Телефон: 011/3042-300, 011/3042-314, Факс: 011/2424-069 Интернет адреса: www.bbs.edu.rs

Београдска пословна школа у другом конкурсном року шк. 2016/17. год. објављује конкурс за упис у прву годину акредитованих основних струковних студија у седишту на 433 непопunjена места самофинансирајућих студената и за по два студента на буџету и то: 2 студента са инвалидитетом и 2 држављана Републике Србије који су у шк. 2015/16. години средњу школу завршили у иностранству.

Школа такође објављује конкурс за упис 169 самофинансирајућих студената у прву годину основних струковних студија у следећим акредитованим високошколским јединицама:

- Сремска Митровица - 81 студента на студијском програму Финансије рачуноводство и банкарство
  - Чачак - 52 студента на студијском програму Маркетинг и трговина
  - Нова Варош - 36 студената на студијском програму Порези и царине
- Право уписа имају лица са стеченим средњим образовањем.

Пријемни испит за студијски програм ЈАВНА УПРАВА кандидати полажу из предмета - УСТАВ И ЉУДСКА ПРАВА, а бирају још 1 предмет од доле наведених, осим математике. Сви остали кандидати полажу пријемни испит из два предмета од шест доле наведених, по сопственом избору:

1. Економија	2. Социологија	3. Пословна економика
4. Математика	5. Статистика	6. Информатика

Услови уписа су исти за све кандидате, а пријемни испит у акредитованим високошколским јединицама ван седишта одржаће се истога дана кад и у седишту школе.

Пријављивање на конкурс обавиће се 6. и 7. септембра 2016. године од 9.00-14.00 часова у просторијама Школе, пријемни испит 9. септембра 2016. године, према распореду и терминима који ће бити накнадно објављени у Школи, на званичном сајту и у акредитованим високошколским јединицама, а упис кандидата 13. септембра 2016.

Накнада за полагање пријемног испита износи 5.000 динара, а школарина 75.000 дин. (могућност плаћања у више месечних рата).

Све додатне информације можете добити лично у просторијама Школе, телефоном, на сајту и у акредитованим високошколским јединицама.

Štrajk upozorenja pod znakom pitanja

Više stotina prosvetnih radnika, članova Unije sindikata prosvetnih radnika, okupilo se juče na protestu na Trgu Nikole Pašića u Beogradu, sa koga su vlastima poručili da „ponižavanjem prosvetnih radnika, ponižavate i vašu budućnost“. Na javnom pretresu, kako je nazvan protest koji je počeo u simboličnim pet do 12, prosvetari su još jednom podsetili resorno ministarstvo i državu na težak položaj prosvetnih radnika i neispunjena obećanja.

- Najavljeno je da će ovih dana stići novac za pogrešno obračunate plate tokom letnjih meseci prošle godine. I kada taj novac stigne, nećemo se mnogo pomeiriti, jer su prosečne plate u prosveti od 39.000 dinara ispod proseka u Srbiji koji je 46.000 dinara - rekla je Jasna Janković, predsednica Unije. Ona je podsetila da su prosvetnim radnicima plate 2014. umanjene za 10 odsto, da je u međuvremenu vraćeno tri odsto, te da očekuju da se prvo

vрати preostalih sedam odsto, a tek onda povećanje plate. Poručila je da prosvetni radnici treba da budu u vrhu sa platama, jer su najobrazovaniji deo javnog sektora. U suprotnom, dodala je, sindikati neće stajati na Trgu Nikole Pašića već će šetati, a na ulice neće izaći 750 predstavnika sindikalnih organizacija, već 30.000 članova. Učesnici protesta nosili su transparente na kojima je pisalo „Poniženi i prevareni“, „Uvažavajte vaspitače, jer su

ostala tri reprezentativna sindikata obrazovanja, koja nisu učestvovala u jučerašnjem protestu, još nisu odlučila da li će odustati od štrajka upozorenja krajem septembra, jer, kako kažu, nisu zadovoljni što će im vlada vratiti zakinute zarade samo za prošlu godinu. Oni tvrde da su zbog nezakonitog obračuna plata tokom godišnjeg odmora u 2013. i 2014. godini ostali bez

7.000 dinara, ali taj novac niko ne pominje. U Sindikatu radnika u prosveti Srbije ističu da im je ministar na poslednjem sastanku pokazao tumačenje Ministarstva rada, po kojem nemaju pravo na ta potraživanja jer je taj obračun drugačije regulisan u prethodnom posebnom kolektivnom ugovoru. Sindikat kaže da je njihova pravna služba proučila propise i došla do zaključka da stari kolektivnim ugovorom ništa posebno

nije uređeno u vezi s isplatom plata za vreme godišnjeg odmora, već se i taj PKU oslanja na Zakon o radu. Održavanje ranije najavljenog štrajka upozorenja još je pod znakom pitanja. V. A.

Gradonačelnik Šapca Nebojša Zelenović o ulaganju u obrazovanje

Najbolja investicija za budućnost

Šabac je jedna od retkih lokalnih samouprava gde se obrazovanju i kulturi daje puna pažnja. Za osnovne i srednje škole izdvaja se više od 10 odsto iz gradskog budžeta koji iznosi 3,3 milijarde dinara, a za kulturu je to sedam odsto. Ovdajšnja predškolska ustanova je jedna od retkih u Srbiji gde

pristojne uslove, da su dobro opremljene, a naravno posebno podržavamo i one najbolje. Nagradujemo osvajače republičkih takmičenja, dajemo stipendije, a takođe im obezbeđujemo uslove za pripremu kao i putovanja na takmičenja u zemlji i inostranstvu. Primera radi,

Iskorak ka savremenoj školi: Nebojša Zelenović

nema liste čekanja i sva deca su zbrinuta u vrtićima. Ono što je novo jeste iskorak ka savremenoj školi, kao što se to čini u razvijenim zemljama. - Mi u Šapcu imamo plan za sve oblasti, od ekonomije, energetike, ekologije, poljoprivrede, ali posebnu pažnju upravo dajemo da obrazovanje i kulturu. Time čuvamo naš identitet, ali i na najbolji način ulažemo u budućnost. Cilj je da naši učenici školu doživljavaju kao svoj dom, gde će pored učenja imati vreme za sport i rekreaciju, topli obrok, gde će sa svojim nastavnicima rešavati domaće zadatke, svići u jednu smenu, jednom rečju da obrazovanje bude primereno 21. veku. Uložili smo ogromna sredstva da sve škole, kako na gradskom tako i na seoskom području, imaju

ponosni smo na našu mladu flautistkinju Janu Ilić, za koju smo obezbedili put u Njujork i nastup u Karnegi holi, a i prethodno smo finansirali prijem na olimpijade znanja u daleke zemlje - kaže gradonačelnik Šapca Nebojša Zelenović. On dodaje da grad vodi računa i o nastavnicima i profesorima i da izuzetno poštuju profesiju prosvetnih radnika. - Ove godine smo pored nagrada za 10, 20 i 30 godina rada priredili svečani prijem u Gradskoj kući. To njima mnogo znači, da ih zaista uvažavamo. Obrazovanje, kao što to govore primeri razvijenih zemalja su osnov sveukupnog napretka i razvoja, i mi u Šapcu na svaki način nastojamo da obrazovanje ima prioritet - ističe Zelenović. D. Eraković

ИЗДАВАЧ СА ДУГОГОДИШЊОМ ТРАДИЦИЈОМ У ИЗДАВАЊУ ШКОЛСКИХ УЏБЕНИКА

ХИТ!

ЕФЕКТИВНА ВЕЖБАЊА ЗА ОСНОВЦЕ

Наставни листови за Математику од 1. до 4. разреда

Наставни листови за Српски језик од 1. до 4. разреда

Наставни листови за Свет око нас и Природу и друштво од 1. до 4. разреда

Наставни листови уз Граматику српског језика од 5. до 8. разреда

1 + 99 = 100

УСПЕХ ЧИНИ 1% ТАЛЕНТА И 99% ВЕЖБЕ.

Томас Едисон, амерички физичар и проналазач

www.masairasa.rs

ПРВИ ОБРАЗОВНИ ИНТЕРНЕТ ПОРТАЛ НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ за ученике 1-4. разреда основне школе

Едукативне игрице
Интерактивни задаци
Филмови
Радни листови

Летње је учини с Машом и Рашом!

Издавачка кућа „Klett“ д.о.о., Београд, Маршала Бирјузова 3-5, тел.: 011/3348-384, факс: 011/3348-385, office@klett.rs, www.klett.rs, www.masairasa.rs

Profesor Stojan Radenović, jedan od najuticajnijih naučnih umova na svetu, o izazovima nastavičke profesije

Ministar prosvete je učiteljica u Mirijevu

Me profesora Mašinskog fakulteta u penziji Stojana Radenovića nedavno je došlo u žižu javnosti, nakon što je Univerzitet u Beogradu poboljšao poziciju na Sangajskoj listi i plasirao se među 300 najboljih visokoškolskih ustanova u svetu. Tome je doprineo i profesor Radenović, koji je zahvaljujući svojim rezultatima u matematičkom fakultetu u Kragujevcu, koji mi je rekao: jeste da prosvetni radnici nisu plaćeni kao lekari i advokati, ali ti si se opredelio za matematiku, a ja za fiziku. Plate nisu velike, ali su redovne, nije to ni toliko loš položaj. Druga stvar je što se kod jednog dela ljudi lakše stvara atmosfera da izražavaju nezadovoljstvo nego da se posvete mišljenju. Promišljanje je najteže, čovek mora da ima neku motivaciju. Ja i danas razmišljam i preslišavam sebe da li sam dobro radio. Prirodno je da se čovek preslišava. Ako čovek ima u sebi dobrotu, ako se

Profesori danas teško žive, nezadovoljni su zbog malih plata.

Sećam se nekadašnjeg dekana na Prirodno-matematičkom fakultetu u Kragujevcu, koji mi je rekao: jeste da prosvetni radnici nisu plaćeni kao lekari i advokati, ali ti si se opredelio za matematiku, a ja za fiziku. Plate nisu velike, ali su redovne, nije to ni toliko loš položaj. Druga stvar je što se kod jednog dela ljudi lakše stvara atmosfera da izražavaju nezadovoljstvo nego da se posvete mišljenju. Promišljanje je najteže, čovek mora da ima neku motivaciju. Ja i danas razmišljam i preslišavam sebe da li sam dobro radio. Prirodno je da se čovek preslišava. Ako čovek ima u sebi dobrotu, ako se

opredelio da predaje deci, to mu je najveći poklon i ljubav. Ako nastavnik koji radi u školi ili na fakultetu nije nasmejan, ako nema ljubav prema svom pozivu, to je vrlo opasno i deca će mrzeti školu. Ja sam jedva čekao da idem u školu, voleli smo da dodemo pre časova da igramo odbojku, rukomet, tu su bile simpatije... Teško mi je padalo kad nisam mogao da idem, a deca se danas ratuju kad gube neki čas. A što se tiče plata, navešću vam primer: kada sam pre 15 godina stupio u kontakt sa jednim od vodećih profesora na Indijana univerzitetu jer je trebalo nešto zajedno da objavimo, zamolio me da mu nešto pošaljem u pdf formatu i rekao mi da ima stari računar. A kod nas se misli da oni tako leže na parama.

Gde prosvetni radnici da nađu motivaciju da se posvete učenicima?

- Moje pedagoško gledanje je bilo identično i u gimnaziji i na fakultetu. Ako profesor do-

Stojan Radenović
Škola treba da bude radost

tano i da ga pitanje navodi da sam dođe do odgovora, a ne da mu postavite pitanje na koje sigurno neće znati odgovor.

Kažete da fakulteti na kojima se školuju nastavnici nemaju dovoljan broj pedagoških predmeta. Kako nastavnici da se snađu u učionici?

- Nekada su postojale više pedagoške škole, na kojima je bio veliki broj časova i pedagoških predmeta, danas nije tako. Profesori, naročito oni mladi, moraju da budu odmereni, da promišljaju, da čitaju pedagogiju. Postoji 10 pedagoških principa, glavni je frontalni rad. Evo jednostavnog primera: moja profesorka hemije iz gimnazije u Leskovcu počinjala je čas pitanjem šta smo poslednje radili i najpre smo to pona-

de sa mašnom i odelom i strogo izlaže, takav način predavanja je za većinu studenata odbojan, možda i dosadan, jer autoritet to tako nameće. Predavanje gde studenti ne postavlju pitanja je zapravo suvišno. I sa učenicima sam se tako ponašao, učio sam zanat od starijih kolega i kolegicica. Glavni pedagoški metod u ispitivanju je da čaka pitate spon-

vljali. Onda pređe na novo gradivo, ali uz put stalno postavlja pitanja iz starog gradiva koje obnovimo i neki koji ne znaju tako zapamte. I na kraju kad završi lekciju, mi je obnovimo. Sada ću vam od pojedinih đaka da profesor dođe na čas, otvori dnevnik i proziva. Ima slučajeva da nastavnik pita učenika pola sata i kad nađe pitanje koje učenik ne zna, da mu jedinicu. To prvo nema veze sa moralnošću i daleko je od pedagogije. Ima mnogo kompleksnih i teških stvari u gradivu, ali ako profesor ima dobru volju da neke stvari raščlani, onda to neće biti teško. To može samo profesor koji ima u sebi dobru volju, ali, nažalost, priroda nas nije sve takvim stvorila.

Ko je Stojan Radenović

Profesor Stojan Radenović je karijeru započeo kao nastavnik matematike i nacrtne geometrije u Cetnaestoj beogradskoj gimnaziji, potom je predavao na Prirodno-matematičkom fakultetu u Kragujevcu, pa na Mašinskom fakultetu u Beogradu, odakle je otišao u penziju. Sa oko 40 domaćih i preko 90 stranih koautora objavio je veliki broj naučnih radova, preko 130 u časopisima sa SCI liste. Ima više od 4.000 citata. Oblasti kojim se bavi su funkcionalna i nelinearna analiza.

čas srpskog i matematike u toku nedelje sasvim dovoljni. Ali tu opet dolazimo do koristiljublja, jer svako brani svoj esnaf.

Svaki ministar prosvete je najavljavao reformu obrazovanja.

- Ministar za prosvetu je višak, taj resor ne treba da postoji. Ministar je učiteljica u Mirijevu, jer kad uzme prvi razred, ona, čak iako ima malo iskustva, zna šta treba da radi. Ona u hodu vrši reformu, prvo će da izbaci radne listiće, da nauči decu šta je veće, manje, da broje, da sabiraju... Ministri za energetiku su naši najbolji inženjeri koji rade po elektranama, a sam ministar je višak i ne treba da postoji. Fiskalni savet je suvišan, on ništa ne rešava. Nemam ništa protiv tih ljudi, ali svakom običnom čoveku je jasno da ekonomska kriza nastaje jer vladajući troše više nego što zarade. Kad ja svoju penziju rasporedim, nisam u krizi. I država može da pati. Zanimljivo je istražiti da li postoji član Fiskalnog saveta koji nije ni u jednom upravnom odboru. Da li je moguće uvesti pravilo u Srbiji da jedan čovek ima jedno primanje? Sad će mnogi da kažu šta ovaj priča, ali to su realna pitanja koja vode ozdravljenju društva.

Vi matematiku poredite sa slikarstvom, za većinu đaka je ona bauk. Kako je došlo do toga da je matematika jedan od najtežih predmeta u školi?

- Problem je kako se tumači od prvog dana. Ona je bila bauk i u ranijim vremenima kada je nastajala. Bitan je sami početak, od uvođenja brojeva i oznaka. Moj stav je da udžbenici nisu potrebni učenicima do četvrtog razreda, ali izdavači te knjige izdaju zbog ekonomskih interesa. Te knjige su dobre, ali detetu u prvom razredu nije potreban ni udžbenik, ni radna sveska, te knjige imaju samo komercijalni karakter. Potrebno je da učitelj ima ljubav prema deci i da ih uvede u relacije veće-manje, levo-desno, napred-nazad... matematika je igra do četvrtog razreda i uči se sa jednom sveskom, a ne sa udžbenikom i radnom sveskom. Ista situacije je sa udžbenicima za srednju školu, njih mahom pišu univerzitetski profesori koji ne znaju pedagogiju i time zaklanjaju nedostatak naučnih rezultata. Pisati udžbenik na takav način je zločin. Takvi udžbenici bolje da ne postoje. Moj stav je da udžbenike treba da pišu dobri profesori iz srednjih škola, ali na pristupačan način. Ali kao što sam rekao, suština cele priče je u koristiljublju. Čovek je rođen kao koristiljubiv, a to se manifestuje na mnogo načina, ne samo materijalno. Ja nisam koristiljubiv jer sam shvatio da je čovek konačan i da je moja mislija da podučavam.

Kakav je vaš stav o plagijatu?

- To nije ništa novo, imate primere da su članovi nemačke vlade plagirali doktorate. Po mom mišljenju to je beznačajno. Doktorat je naučni rad, a ti ljudi koji nešto prepisuju se ne bave naukom. Oni u suštini nemaju doktorat, jer njegovo vreme je iscurilo. To nisu naučnici već statistička greška. Ako ja smatram da je nečiji rad plagijat, objaviću kritiku u naučnom časopisu. Dakle, nije priča o tome da medije već za naučne časopise. Da me ne shvatate pogrešno, ne branim nikoga. Jednostavno, nekima je doktorat samo potreban.

Da li je univerzitet trebalo da reaguje?

- Univerzitet štiti sebe, on je institucija od nacionalnog značaja. Ja ne poznajem rektora i prorektore, oni verovatno imaju sličan stav i neće da se bave dnevopolitičkim pitanjima. Nisu oni zauzeli nikakav politički stav već znaju kako se kritikuje naučni rad. On se ne kritikuje u Danasu, jer Danas je informativni list, ima edukativni karakter, ali nije pozvan da ocenjuje da li je nečiji doktorat plagijat ili ne.

Jesu li po vašem mišljenju đaci preopterećeni?

- Jesu, škola treba da bude relaksirana, da bude radost. Dati učenicima svaki dan po sedam časova je zločin. Bolje da program bude na nižem nivou, a da deca imaju pet časova u vrh glave. Profesor održi tri časa i ako mora duže od toga da ostane on je nezadovoljan, zamislite kako je tek deci. Smatram da su po tri

Vesna Andrić

Još uvek imate vremena da osigurate svoju budućnost!

Za one koji se nisu još odlučili, FIMEK i Pravni fakultet za privredu i pravosuđe organizuju i drugi i treći upisni rok u kojem se budući studenti mogu informisati na sajtovim fakulteta, putem telefona ili lično. Na Pravnom fakultetu za privredu i pravosuđe i FIMEK - u, akreditovani su svi studijski programi na sva tri nivoa studija, kao i sami fakulteti. Ono po čemu se oba fakulteta kao savremene, profesionalne i proaktivne visokoškolske ustanove, ističu jeste visok stepen interaktivne nastave, kompetentan nastavni kadar i saradnja sa velikim brojem privrednih organizacija.

ПОСЕТИТЕ НАША НОВА ПРОДАЈНА МЕСТА

КУПИТЕ НАШЕ УЏБЕНИКЕ БЕЗ ЧЕКАЊА У РЕДОВИМА!

DeltaCity
(у приземљу тржног центра)
15. 8 – 30. 9. 2016.
сваког дана од 10 до 22 часа

Књижара у Дечјем културном центру
Таковска 8 (пored улаза у зграду РТС-а)
радним данима од 8 до 20 часова
суботом и недељом од 9 до 15 часова

УЏБЕНИЦИ, РАДНЕ СВЕСКЕ, НАСТАВНА СРЕДСТВА

НОВО!

ЗБИРКЕ ЗАДАТАКА ЗА МАЛУ МАТУРУ
ЛАКШЕ ДО УСПЕХА НА МАТУРИ

intel experience what's inside

INTEL INSIDE
BESKRAJNA INSPIRACIJA

PRVI RAČUNAR ZA VAŠE DETE

- Nezamenljiv kao školsko pomagalo
- Omogućava pristup dodatnim obrazovnim sadržajima
- Razvija lična interesovanja Vašeg deteta

Gigatron House Explorer II sa Intel® Celeron® procesorom za
19.990,00 RSD

Copyright © 2016 Intel Corporation. Sva prava zadržana. Intel, Intel logo, Intel inside, Intel inside logo i Intel Experience What's Inside zaštićena su imena Intel korporacije u SAD i/u drugim zemljama. *Druga imena i brendovi mogu biti vlasništvo drugih.

GIGATRON
www.gigatron.rs

Свим ученицима и родитељима, учитељима и наставницима желимо срећан почетак нове школске године!

УЏБЕНИЦИ ЗА ОНЕ КОЈИ МЕЊАЈУ СВЕТ

www.kcškola.rs
www.kreativni.centar.rs

Креативни центар

Novopazarske škole spremne za početak nove školske godine

Gužva u klupama

Novi Pazar /// Sve je spremno za početak nove školske godine, glasi najkraći je raport iz novopazarskih osnovnih i srednjih škola. Letnji raspust je iskorišćen za najneophodnije radove na sređivanju prostora. Sve u skladu sa, ne baš, zavidnom finansijskom situacijom. Sredstva su obezbeđivali Ministarstvo prosvete, gradska uprava, donatori, ali i roditelji đaka. Najznačajnije investicije bile su u OS „Stefan Nemanja“, gde je saniran ravan krov i urađene toplovodne instalacije za prelazak na jeftiniji način grejanje, i u Gimnaziji koja je posle više od deceniju dobila novu i savremeno opremljenu fiskulturnu salu.

Zvono će označiti početak nove školske godine za više od 16 hiljada učenika u 15 osnovnih i šest srednjih škola. Broj osnovaca i srednjoškolaca opravdava naziv sigurno najmlađeg grada u zemlji i regionu. U odnosu na broj stanovnika, osnovnim i srednjošk-

skim obrazovanjem obuhvataje se skoro 15 odsto populacije.

U srednjim školama ima dovoljno mesta, ali je problem u osnovnim. To je posebno izraženo u školama na gradskom području, gde ima duplo više dece od planiranih kapaciteta, pa neke, još uvek, rade u tri smene. Svake godine osmogodišnje školovanje započinje više od 1.500 sedmogodišnjaka ili 1,5 odsto od ukupnog broja stanovnika ovog grada, pa u odeljenjima sedi nekada i više od 30 đaka. Ovaj problem gradske vlasti pokušavaju da reše izgradnjom novih školskih zgrada. U poslednje dve godine grad je dobio tri novoizgrađene i savremeno opremljene osnovne škole. Izgradnju i opremanje jedne škole finansiralo je Ministarstvo prosvete, druge dve su izgrađene i opremljene sredstvima inostranih donatora - Turske agencije za razvoj (TIKA) i Ujedinjenih Arapskih Emirata (UAE).

Novi Pazar /// Sve je spremno za početak nove školske godine, glasi najkraći je raport iz novopazarskih osnovnih i srednjih škola. Letnji raspust je iskorišćen za najneophodnije radove na sređivanju prostora. Sve u skladu sa, ne baš, zavidnom finansijskom situacijom. Sredstva su obezbeđivali Ministarstvo prosvete, gradska uprava, donatori, ali i roditelji đaka. Najznačajnije investicije bile su u OS „Stefan Nemanja“, gde je saniran ravan krov i urađene toplovodne instalacije za prelazak na jeftiniji način grejanje, i u Gimnaziji koja je posle više od deceniju dobila novu i savremeno opremljenu fiskulturnu salu.

Foto: Senko Zupljanin

Racionalizacija u obrazovanju – efekti i očekivanja

Masovno zapošljavanje na određeno stvorilo armiju tehničkih viškova

O racionalizaciji u obrazovanju govori se godinama, ali se broj tehničkih viškova u školama ne smanjuje. Rok da liste viškova budu objavljene do 15. avgusta ove godine je probijen, pa sindikati, ali i Ministarstvo prosvete barataju samo procenom da ih celoj Srbiji ima oko 9.000, od čega u Beogradu oko 3.000. Reč je o ljudima sa nepunom normom, dok je bez ijednog časa između 100 i 120 zaposlenih, koji primaju

punu platu, a ne rade ništa. Zašto se broj tehničkih viškova ne smanjuje, uprkos tome što su se sindikati izborili da se ovaj problem rešava preuzimanjem? Sindikati smatraju da su glavni krivci bela kuga i direktori škola.

- Prvi problem je depopulacija. Za poslednjih 20 godina blizu 300.000 učenika nije ušlo u sistem, jer nisu ni rođeni. Drugi razlog je što je zakon iz 2009. godine dozvolio da na jedno radno mesto, po proceni direktora

škola, može da bude primljeno više ljudi. Tako ste imali slučajeve da se 100 odsto norme deli na troje, četvoro zaposlenih. Direktori škola to računaju ovako: ako primim jednog, imaću jedan glas, a ako primim petoro, to je već pet glasova - kaže Jasna Janković, predsednica Unije sindikata prosvetnih radnika Srbije.

Ni obaveza da direktori škola na slobodna radna mesta zbrinu tehničke viškove, pa tek onda raspisuje konkurse za prijem na radni

Foto: Božidar Petrović / Folter

odnos na određeno vreme, nije rešila problem. Sindikati su prošle godine mesecima upozoravali da pojedini direktori kriju radna mesta, slali dokaze inspekciji i Ministarstvu prosvete, ali reakcija nadležnih je izostala. Drugi problem na koji ukazuje Slobodan Brajković, predsednik Sindikata radnika u prosveti Srbije, je činjenica da direktor može da bira koga će sa liste viškova da angažuje. Tako kroz školu prodefiluje nekoliko „nepodobnih“, direktor čeka da ih zbrine neka druga škola, što

njemu otvara prostor da u sistem uvodi novozaposlene na određeno vreme.

- Ako pogledate publikacije kao što su Poslovi i slično videćete veliki broj konkursa škola za prijem na određeno vreme. Direktori škola ne preuzimaju na adekvatan način viškove i to je razlog zašto se njihov broj stalno održava, a možda i povećava - smatra Tomislav Živanović, lider GSPRS „Nezavisnost“.

On podseća da je za vreme bivšeg ministra Slobodana Vuksanovića nekoliko hiljada

ljudi uz otpremine napustilo obrazovni sistem, ali je za nekoliko meseci ušlo nekoliko hiljada novih. Nakon toga u dva, tri navrata na ovaj način je iz škola otišlo po stotinu ljudi,

Šesti stepen

Za zaposlene sa šestim stepenom stručne spreme koji su na listi tehničkih viškova nađeno je rešenje u Zakonu o radu, da se uputi kod određenog poslodavca na određeno vreme. Svi ostali koji su u sistemu nastavljaju da rade kao i dosad.

što je, kako kaže, beznačajno. On se slaže da je smanjenje broja đaka i promena strukture upisa takođe pogodovalo gomilanju tehničkih viškova, ali ipak ukazuje da je ključni razlog masovno zapošljavanje na određeno vreme. Živanović dodaje da je dobro što je prošle godine lista potreba i viškova bila javna i nada se da će to biti nastavljeno. Ipak, ne veruje u obećanja novog ministra prosvete Mladena Šarčevića da će se za sve tehničke viškove naći mesto.

- Ako imate iste načelnike školskih uprava, iste direktore i inspekciju ne vidim kako to

Propali planovi za otpremnine

Tokom mandata prethodne vlade bilo je govora da su obezbeđene otpremnine za one koji će napustiti javni sektor. U obrazovanju su na tom spisku bili prosvetni radnici sa Kosova, njih oko 700, koji mesečno primaju po 8.000 dinara, a ne rade, a u planu za otpremnine je bilo i oko stotina tehničkih viškova koji su ostali bez ijednog časa.

može da se uradi - kaže Živanović.

Jasna Janković ukazuje da su načelnici školskih uprava morali da budu kontrolori čitavog procesa, a sindikati mogu samo u tome da pomognu. Tamo gde su školske uprave dobro odradile posao, problem su brzo rešavali, a kao primer navodi Čačak i Kruševac.

Sindikati su zadovoljni što je Ministarstvo prosvete u poslednjem trenutku promenilo stručno uputstvo o formiranju odeljenja, koje je prvobitno predvidelo „tumbanje“ i odeljenja od drugog do četvrtog i od šestog do osmog razreda. Škole su tako obavezne da formiraju odeljenja u prvom i petom razredu osnovne, odnosno prvom srednje, a sve drugo ostaje kao i prethodne školske godine.

Iz Unije sindikata prosvetnih radnika upozoravaju i na problem nastavnog osoblja starijeg od 65 godina, koji se, suprotno zakonu, ostavljaju da rade.

- Imamo mnoge škole u kojima zaposleni, pa i direktori, imaju više od 65 godina. Tačne podatke nemamo. U Čačku, recimo, tri direktora škola imaju preko 65 godina. Ne znam da li je tipičan ili atipičan slučaj - kaže Jankovićeva.

U dopisu Ministarstva upućenom direktorima škola piše da bi produženje radnog odnosa nakon 65 godina trebalo koristiti samo u izuzetnim slučajevima, kada se

radi o deficitarnom kadru ili nema mogućnosti da se određeno mesto popuni tehničkih viškovima, odnosno sa tržišta rada. Ministarstvo smatra da nije opravdano produžavati radni odnos do isteka mandata direktorima škola, ukoliko ispunjavaju uslove za prestanak radnog odnosa. Od sekretara očekuju da bez odlaganja prijave stvarne tehničke viškove i potrebe za slobodnim radnim mestima. Sindikati, s

Računica

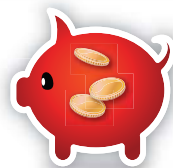
Prema podacima sindikata, prošle godine samo u beogradskim školama bilo je 3.500 slobodnih radnih mesta na kojima su zaposleni na određeno vreme, a više od 9.800 u Srbiji. Ako bi se na ta mesta zbrinuli viškovi cifre bi se uklopile, a jedno bi u manjim mestima bilo nepošljenih.

druge strane, sumnjaju da će se ovaj problem rešiti, tim pre što je Ministarstvo dalo mišljenje, koje nije obavezujuće. Nadu polažu u izmene Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja koje treba da reše ovaj, ali i problem zaposlenih sa šestim stepenom stručne spreme koji su na listi tehničkih viškova.

V. Andrić

Deo ProCredit grupe

ProCredit Bank

**FLEKSIBILNA
SIGURNA
ŠTEDNJA
UVEK DOSTUPNA
NA EURSKIM
BANKOMATIMA**

Posetite nas!

za pozive iz fiksne mreže
(po ceni lokalnog poziva)
0 700 700 000

za pozive sa mobilnih telefona
(po ceni operatera sa kojih su usmereni)
011 20 57 000

www.procreditbank.rs

Za decu punu života!

Da li ste znali?

Kako deca rastu, raste i njihova potreba za mineralima i vitaminima. Zato su Aqua Viva Junior Classic sa optimalnim odnosom minerala i Aqua Viva Junior sa ukusom jabuke i vitaminima idealan izbor za Vaše dete.

Za decu je najbolja voda sa sadržajem rastvorenih minerala (suvog ostatka) između 50 i 500mg/l.

Svi ostatak na 80°C 355

U 40 osnovnih i srednjih škola počinje projekat integrativne nastave

Saradnjom do znanja

Četrdeset osnovnih i srednjih škola u Srbiji učestvovala je tokom ove školske godine u projektu „Saradnjom do znanja“, čiji je cilj unapređivanje nastavne prakse i podsticanje motivacije za učenje kroz integraciju sadržaja iz različitih predmeta i razvoj međupredmetnih kompetencija. Namera projekta je da se kroz tematsko planiranje i postepenu transformaciju časova razvija novi model organizacije nastave, koji podržava povezivanje sadržaja različitih predmeta kroz kooperativni rad nastavnika. Ovakav način nastave doprinese i smanjenju opterećenja učenika, obješnjavaju u Ministarstvu prosvete.

Integrativna nastava razlikuje se od tematske jer u ovom projektu nije tema centralno me-

zaciju nastavnog plana i programa. Kako objašnjavaju, svi nastavni planovi i programi sadrže preporuke za korelaciju sadržaja sa drugim predmetima i upravo to je bilo polazište za ovu organizacionu novinu.

Iskustva iz OS „Zagada Malivuk“ su pokazala da su saradnički časovi bili veoma neociklirane kombinacije predmeta (na primer informatika i srpski jezik, fizika i engleski, biologija i likovno...) ali i one već tradicionalno oprobane kombinacije kao što su matematički i srpski jezik, engleski i francuski jezik, istorija i geografija...

Saradnički časovi mogu da traju jedan ili dva školska časa, a realizuju ih zajedno dva ili tri nastavnika. Učenici imaju dva do tri časa nedeljno manje nego u

Korist za đake

Saradnički časovi doprinose da daci budu osposobljeni za: raznovrsno kombinovanje informacija i znanja i sistemu obradu novih informacija i podataka; povezivanje iskustava i znanja na raznovrsne načine stečenih u različitim nastavnim predmetima i kontekstima; unapređivanje kompetencija koje savremeno društvo prepoznaje kao ključne za nastavak obrazovanja; aktivniju poziciju u nastavi. To omogućuje i bolju obrazovnu podršku učenicima kojima je potrebna, jer je jedan nastavnik uvek slobodan da asistira dok drugi realizuje svoju predmetnu aktivnost.

Izbor škola

Škole koje učestvuju u projektu izabrane su na osnovu javnog poziva Ministarstva prosvete i zadovoljivo su predviđene kriterijume, pre svega dovoljan broj aktivnosti za saradničku nastavu i visok stepen uključenosti nastavnika i motivisanosti za realizaciju. Među njima su osnovne škole „Sloboda Sekulici“ iz Užica, beogradske „Branislav Nušić“, „Milena Pavlović Barilić“ i „Miroslav Antić“, „Žarko Zrenjanin“ iz Zrenjanina, „J. J. Zmaj“ iz Rume, Gimnazija u Paraćinu, novosadske gimnazije „Svetozar Marković“ i „Isidora Sekulici“, Medicinska škola u Zrenjaninu, Peta ekonomska u Beogradu, Srednja tehnička PTT...

sto oko koga se planiraju časovi. Tematska nastava se najčešće realizuje na uobičajen način - svako od nastavnika u svom predmetu pronalazi sadržaje koji se odnose na istu, zadatu temu i organizuje ih u toku nastave. U projektu „Saradnjom do znanja“ novina je da dva nastavnika realizuju zajedno sadržaje različitih predmeta koji dobro koreliraju, ističu u Ministarstvu.

Integrativna nastava će se realizovati tokom tri nedelje u toku školske godine, što obuhvata oko 10 nedelja od ukupnog godišnjeg fonda časova. Nadležni tvrde da ona ne ugrožava reali-

klasičnom rasporedu. Smanjenje broja časova zavisi od broja saradničkih časova. Što više nastavnika uspostavi dobru saradničku nastavnu jedinicu, ušteda je veća.

Na pitanje da li će nastavnici biti plaćeni kao i dosad, u Ministarstvu kažu da „projekat ne zahteva izmenu kriterijuma za finansiranje nastavnika“.

Saradničke časove realizuju i evidencijari oba nastavnika. Takođe i planiranje ove nastave se odvija po istim kriterijumima, samo što se ne realizuje individualno, nego zajedno, ističu u Ministarstvu. **D. D.**

RAZGOVOR

Slobodanka Antić, profesorka Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju i članica obrazovnog foruma

Udžbenik nije zbirka informacija koju treba nabubati

Udžbenici su deo nastavnog procesa, u sklopu kojeg se mora proveravati i njihov kvalitet. Svaki udžbenik ima svoj životni vek - fazu u kojoj je konstruisan, fazu primene u nastavi, onu u kojoj se vrednuje njegova primena u nastavnom procesu i poslednju fazu u kojoj se udžbenik menja, dopunjuje u novo izdanje ili povlači da bi njegovo mesto zauzeo neki novi. Suština problema je što kod nas ne postoji skoro nikakvo bavljenje udžbenicima u fazi dva i fazi tri. Kada pričamo o kvalitetu, mislimo uglavnom na to da li smo u fazi konstrukcije napravili udžbenik koji je odgovorio nekim standardima, koji su neki recenzenti procenili kao dobar udžbenik iz koga učenici mogu učiti. Ne postoje istraživanja kako udžbenik živi, da li se primenjuje u nastavnom procesu u školi ili samo služi za učenje kod kuće, kako nastavnici koriste udžbenik, a kako učenici, da li je udžbenik prilagođen potrebama daka u toku učenja, ali iz učeničke perspektive, a ne iz perspektive recenzenta - kaže za Danas Slobodanka Antić, profesorka Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, koja više od dve decenije učestvuje u teorijskim i empirijskim istraživanjima udžbenika i instruktivnih materijala.

Ona ukazuje da je za procenu kvaliteta udžbenika ključan kvalitet znanja na kraju učenja. - Ni za to nemamo istraživanja koja će dati proverene nalaze. Na kraju se sve završava novim izmenjenim izdanjima ili povlačenjem udžbenika, a odluka o tome zasniva se na sudu autora, izdavača ili nekim impresijama nastavnika, a ne dobro fundiranim istraživanjima efekata učenja iz udžbenika - ističe Antićeva.

■ Utisak je da liberalizacija udžbeničkog tržišta nije

povećala kvalitet udžbenika. To su potvrdila i ranija istraživanja. Šta je država propustila da uradi?

- Postoji nekoliko ključnih preduslova: prvi je donošenje i postavljanje standarda kvaliteta udžbenika. Ovi standardi postavljaju široku mrežu koja neće dopustiti da pred decu dođu loši (ili čak štetni) udžbenici, oni koji se ne otvore, oni uz koje se ne stiče kvalitetno znanje, oni koji podržavaju pogrešne obrasce učenja (kao što je bubanje), oni koje deca mrze i teatralno cepaju pred školom čim se završi nastava u junu. Ti standardi bi trebalo da budu kriterijumi po kojima rade autori, recenzenti, izdavači, nastavnici kad biraju, svi uključeni u proces konstrukcije, izdavanja, primene i vrednovanja udžbenika. Dakle, potrebna je njihova obuka kojom će prevazići svoje lično, implicitno iskustvo šta je udžbenik i usvojiti savremeno naučno i stručno razumevanje njegove funkcije i kriterijuma koji opisuju kvalitetan udžbenik. A udžbenik nije zbirka informacija koju bi trebalo nabubati, već knjiga koja pomaže učeniku da sam izgradi znanje, knjiga za izgradnju razumevanja.

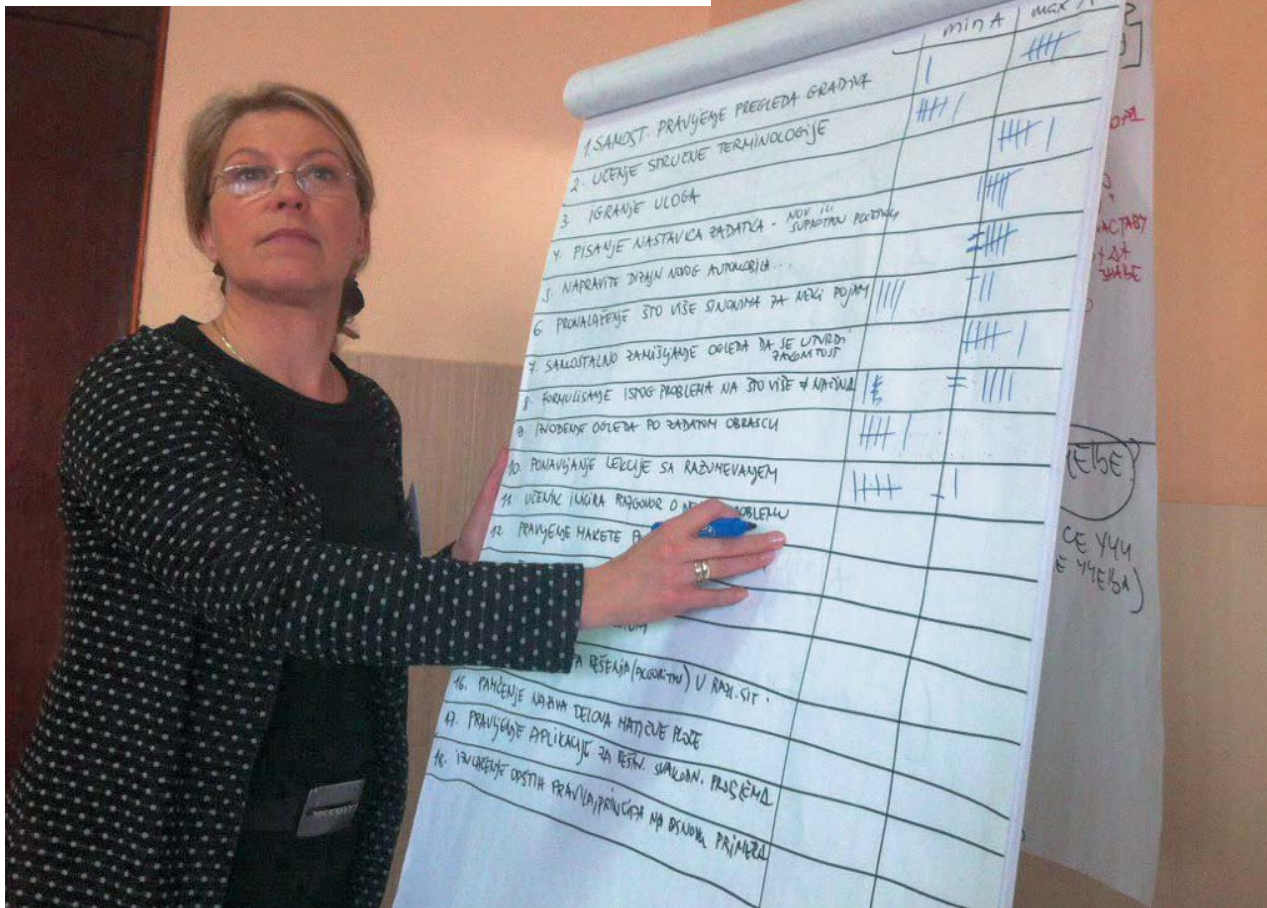
■ Struka godinama upozorava da su dobri standardi kvaliteta i jasne procedure njihove primene ključne poluge za podizanje kvaliteta udžbenika. Ipak, ministar prosvete usvojio, a na koji je bilo brojnih primedbi, primenjivače se kada se budu pisali i pregledali novi udžbenici. Ako nemate dobar alat, onda ispada da se ni sa novom generacijom udžbenika kvalitet neće popraviti.

- Skoro je izvesno da se kvalitet neće popraviti ili da ako se to desi, to će biti posledica nečeg drugog, ne ove mere

obrazovne politike. Ključno za svaku promenu je da postoji opredeljenje, konsenzus da do promena dođe, da se poštuje nauka i struka u kreiranju te promene i da postoje mehanizmi podrške za sve nosioce koji su uključeni u realizaciju promena. U ovom slučaju, ništa od ovih preduslova nije realizovano. Recimo, tenderski izbor stručnog tima koji će pisati standarde. To je neprimerena procedura za ovaj cilj. Srbija ima malu zajednicu istraživača obrazovanja, a još manju istraživača udžbenika. Ne može lično iskustvo sa udžbenicima ili iskustvo pisanja udžbenika zameniti razumevanje teorije i istraživačkih nalaza o udžbenicima i nastavi u učenju.

■ Roditelji se žale što se udžbenici ne nasleduju, oni bi želeli da iste knjige traju i po 10 godina i da sva deca uče po istim knjigama, upravo da ne bi morali stalno da kupuju nove. Sa stanovišta struke to nije dobro. Kako pomiriti te dve strane?

- Za odgovor na ovo pitanje ključno je kako vidimo udžbenik i njegovu funkciju. Ako ga vidimo kao zbirku

Slobodanka Antić

Niko nastavnike nije učio kako da biraju udžbenike

donosi važne dopune u tumačenju i razumevanju sveta oko nas. S druge strane, ako udžbenik vidimo kako mu koren reči sugerise, kao knjigu za učenje, kao knjigu koja je podrška izgradnji znanja učenika, onda je učenik glavni kriterijum da li je udžbenik

godina. Dakle, deca koja će ovog septembra krenuti u, na primer, šesti razred se razlikuju od dece koja su pre deset godina učila isti razred. Zbog toga izbor odgovarajućeg udžbenika mora odgovarati deci kojim je namenjen. Istovremeno, višestruko je pedagoški značajno da svaki učenik ima svoju knjigu za učenje. Učenje iz udžbenika koje uključuje podvlačenje, pravljenje beležaka, ostavljanje ličnih signala dok se uči je sastavni deo kvalitetnog učenja. Rad na tekstu je u osnovi svakog učenja, to je opšta intelektualna kompetencija kojom se izgrađuje razumevanje i koja će učenicima trebati u bilo kom predmetu u toku školovanja i dalje u životu posle škole. Učenje zasnovano na razumevanju pročitano je u osnovi PISA testiranja (test razumevanja pročitano) na kome naša deca kontinuirano postižu loše rezultate, pa je samim tim ova veština značajnija.

■ Jedna od najspornijih stvari je izbor udžbenika, jer javnost smatra da nastavnici nisu

dovoljno obučeni za to, pa se ovo pitanje neprestano povezuje sa korupcijom.

- Celokupni nastavni proces, a upotreba udžbenika je jedan od važnih aspekata tog procesa, je visoko kontekstualan. To znači da na uspeh nastave učenja, odnosno na ostvarivanje kvalitetnih znanja učenika, utiče ceo spektar različitih faktora. Kako naći put u procesu učenja od svake nove generacije najbolje zna nastavnik. I zato ta odluka bi trebala da bude na nivou nastavnika, aktiva nastavnika i škole. Verovatno je nastavnicima danas (i to ne samo kod nas nego i u svetu) teže nego ikad ranije u istoriji. Od kad postoje škole, nastavnici su po pravilu imali jednu knjigu - udžbenik koji je služio i za nastavu i za učenje. Danas i nastavnici i učenici rade u kontekstu neverovatnih mogućnosti korišćenja različitih izvora informacija, što otvara pitanje izbora, selekcije, organizacije, kritičke analize izvora, sve te kompetencije koje bi morali da razvijaju i učenici i nastavnici. Niko nastavnike u

toku inicijalnog obrazovanja nije učio kako da biraju udžbenike. Isto se odnosi na nepostojanje programa za stručno usavršavanje koji ima u fokusu udžbenike. Nastavnike niko nije obučavao kako se primenjuje udžbenik u nastavnom procesu, kako se učenici uče kako da rade na udžbeniku. Tako imamo situaciju, koju pokazuje pojedina istraživanja, da će se i sa najboljim udžbenikom (konstruisanim na osnovu dobrih standarda kvaliteta) učenici ponašati kao da pred sobom imaju listu izolovanih informacija koje treba nabubati. Taj nalaz sugerise da su njihovi obrasci služenja udžbenikom tako uspostavljeni da neće prepoznati dobar udžbenik, da neće iskoristiti „ruku podrške“ za izgradnju razumevanja i kvalitetno učenje. Drugim rečima, i najbolji udžbenik učenici prosto neće videti ukoliko nisu naučeni kako da ga koriste. Stoga težiti se obukama nastavnika mora biti i za vrednovanje i za primenu i za izbor kvalitetnog udžbenika. **Vesna Andrić**

Uloga vannastavnih aktivnosti je da učenicima pomogne da steknu znatno širi spektar iskustava u odnosu na osnovni školski program

sve vrste poduhvata. Dobro je kada je škola fabrika dobrih snova, jer kada će ta deca sanjati ako ne u godinama kada pohađaju školu.

Zato je u ovom trenutku, na početku školske godine, dobro podsetiti škole koliko je važno da učenicima ponude najšire moguće forme angažovanja van redovne nastave. To ne zahteva nikakva obavezna dodatna novčana sredstva (iako su ranije nastavnici koji vode sekcije bili pošteno materijalno stimulisani) već samo prisustvo određenog stepena profesionalne odgovornosti i dobre volje. S druge strane, roditelji i učenici bi trebalo da upornije zahtevaju da se različite sekcije formiraju i da kontinuirano rade kroz rane oblike aktivnosti, a ne samo radi preplate za takmičenje i pisanja priloga za školski list. Lokalna zajednica je, takođe, pozvana da podstiče ovakve oblike rada, jer se tu krije neslućena mogućnost uključivanja mladih u mnoštvo pitanja i akcija od interesa za opštinu, grad ili naselje gde škola radi. Biće veliki iskoraka kada i mi počnemo dobre škole prepoznati po sjajnim postignućima učenika i to upravno onim koji nisu rangirani medaljama ili nagradama, već po svojoj originalnosti, atraktivnosti, hrabrosti i entuzijazmu.

U situaciji kada izuzetno mali procenat dece može sebi priuštiti proširenje „fonda iskustava“ putem posete različitim muzejima, galerijama, kvalitetnim pozorišnim predstavama, operama, baletu, zimskim ili letnjim kampovima, interakciji sa pripadnicima različitih jezika, kulturnih, etničkih ili socijalnih grupa, škola ostaje kao poslednja nada da se deo takvih dragocenih doživljaja može steći i ugraditi u drugi deo drugog dana Uškra.

U vojvodanskim školama važi nešto drugačiji školski kalendar, pa se prvo polugodište završava 23. decembra. Đaci će na zimskom raspustu biti od 26. decembra do 13. januara, a drugo polugodište počinje 16. januara. ▲

POGLEDI

Čemu dodatna nastava

Vannastavne aktivnosti su ogledalo škole

Piše: **Vigor Majić**

Početak nove školske godine učenici, njihovi roditelji, nastavnici i škole suočavaju se sa nizom klasičnih problema i izazova - od izbora i nabavke udžbenika, formiranja odeljenja, usklađivanjem fonda i rasporeda časova, pa do kadrovskih, finansijskih i neizbežnih administrativnih zahteva. Ovdje bih se osvrnuo na jedan problem koji je nedovoljno proučen u domaćoj pedagoškoj praksi, a to je utisak o dugogodišnjem trendu smanjivanja broja aktivnih oblika vannastavnih aktivnosti, najviše odeljenih u radu školskih sekcija, klubova i grupa.

Većina pripadnika generacije roditelja sadašnjih učenika, a još više roditelji aktuelnih roditelja, svedočiće kako je u „njihovo vreme“ škola nudila učenicima obilje raznovrsnih sekcija i kojekakvih oblika aktivnosti, pa je za iole uspešnije i ambicioznije učenike postojao problem u koje će se sve sekcije uključiti, jer su mnoge škole ograničavale broj „sekcija po učeniku“ kako se deca ne bi previše udaljavala od osnovnih programskih obaveza. Da je danas izbor dosta siromašniji potvrdiće i nastavnici, pravdajući to siromaštvom škole, ali i nezainteresovanošću (dobrog) dela svojih kolega.

U domaćoj školskoj praksi školska sekcija se shvata kao oblik dodatne nastave namenjen učenicima koji imaju povećanu zainteresovanost za odgovarajući predmet ili oblast aktivnosti. Česta je praksa da se u školi učenicima visok uspeh (petica) postavlja kao uslov za pravo aktivnosti u sekciji. Usudio bih se da tvrdim da je to dosta ograničeno shvatanje uloge vannastavnog rada. U mnogim drugim zemljama svi učenici, a ne samo najuspešniji i veoma zainteresovani, podstiču se da se uključe u školske sekcije. Uloga vannastavnih aktivnosti je da učenicima pomogne da steknu znatno širi spektar iskustava u odnosu na osnovni školski program. Tako će učenici kroz ove oblike rada iskusiti kako izgleda kada pišeš novinske tekstove, snimaš fotografiju, video zapis ili film, uređuješ radio ili video emisiju, organizuješ izlet, zabavu, igranku (šta to beše?), konstruišeš neke predmete, vajaš skulpture, sviraš najrazličitije instrumente, pevaš, glumiš, rešavaš probleme vršnjaka, istražuješ fenomene u svom okruženju, vodiš kampanje i društvene akcije, sakupljaš novac za humanitarne svrhe, pomažeš drugim osobama, raspravljaš sa nastavnicima o svim mogućim pitanjima bez pritiska ocene, osetiš se kao ličnost, akter, lider, autor i proživljavaš čitav niz manjih ili većih izazova i problema.

U situaciji kada izuzetno mali procenat dece može sebi priuštiti proširenje „fonda iskustava“ putem posete različitim muzejima, galerijama, kvalitetnim pozorišnim predstavama, operama, baletu, zimskim ili letnjim kampovima, interakciji sa pripadnicima različitih jezika, kulturnih, etničkih ili socijalnih grupa, škola ostaje kao poslednja nada da se deo takvih dragocenih doživljaja može steći i ugraditi u drugi deo drugog dana Uškra.

U vojvodanskim školama važi nešto drugačiji školski kalendar, pa se prvo polugodište završava 23. decembra. Đaci će na zimskom raspustu biti od 26. decembra do 13. januara, a drugo polugodište počinje 16. januara. ▲

Kako će se raditi ove školske godine
Ukinut jesenji raspust

Učenici osnovnih i srednjih škola u Srbiji u narednoj školskoj godini imajuće jedan raspust manje. Ukinut je kratak jesenji raspust, koji su učenici ranije imali u novembru, pa će tako jedini neradni dan u mesecu biti 11. kada se obeležava Dan primirja u Prvom svetskom ratu.

Prvo polugodište počinje u četvrtak, 1. septembra, a završava se 27. januara 2017. godine. Drugo polugodište traje od 13. fe-

bruara do 30. maja za učenike osmog razreda, odnosno do 13. juna za đake od prvog do sedmog razreda. Maturanti gimnazija sa školom završavaju 23. maja, daci završnih razreda trogodišnjih i četvorogodišnjih srednjih stručnih škola 30. maja, a svi ostali srednjoškolski raspustaju se 20. juna.

Zimski raspust i iduće školske godine biće podeljen na dva dela. Đaci će najpre odmarati tokom novogodišnjih i božićnih

praznika, od 31. decembra do 8. januara. Drugi deo raspusta biće od 30. januara do 10. februara, na koji se nadovezuje vikend, pa se u školske klupe vraćaju 13. januara. Već nakon dva dana ponovo im sledi predah - 15. i 16. februara se slavi Dan državnosti, koji je za škole neradni.

Prolećni raspust traje od 13. do 17. aprila. U školskom kalendaru 14, 15. i 16. jun su rezervisani za polaganje završnog

ispita, na koji izlaze svi učenici osmog razreda. Ovo je prvi put da se već sada znaju precizni termini male mature.

U školi se praznično radno Dan sećanja na srpske žrtve u Drugom svetskom ratu - 21. oktobar, Dan sećanja na žrtve Holokausta, genocida i drugih žrtava fašizma u Drugom svetskom ratu - 22. april i Dan pobede - 9. maj, a na Vidovdan, 28. juna, u osnovnim školama je tradicionalna po-

dela dačkih knjižica. Školska slava Sveti Sava proslavlja se 27. januara bez održavanja nastave. Dan prosvetnih radnika, 8. novembar, je radni dan.

Učenici i zaposleni u školi imaju pravo da ne pohađaju nastavu, odnosno da ne rade u dane sledećih verskih praznika: pravoslavci na prvi dan kršne slave; pripadnici Islamske zajednice na prvi dan Kurban bajrama, pripadnici Jevrej-

ske zajednice na prvi dan Jom Kipur. Neradni je i prvi dan Božića, a tokom uskrsnjih praznika ne radi se od Velikog petka do drugog dana Uškra.

U vojvodanskim školama važi nešto drugačiji školski kalendar, pa se prvo polugodište završava 23. decembra. Đaci će na zimskom raspustu biti od 26. decembra do 13. januara, a drugo polugodište počinje 16. januara. ▲

Autor je direktor Istraživačke stanice Petnica

Šta će sve moći da se vidi u informacionom sistemu Ministarstva prosvete

Elektronske ankete o stručnom usavršavanju

Svi zaposleni u obrazovanju uskoro će dobiti svoje šifre pomoću kojih će moći da se uloguju na jedinstven informacioni sistem Ministarstva prosvete da vide koje podatke su škole, fakulteti i instituti o njima popunjavali, ali i da sami unesu promene. Baza otvorenih podataka, koju je Ministarstvo uspostavilo prošle godine, sada će biti nadograđena, a jedna od novina je da će nastavnici sami moći da unesu podatke o broju sati stručnog usavršavanja, koje dobiju nakon pohađanja seminara, kao i da te programe ocene popunjavanjem elektronske ankete.

Pomoćnik ministra prosvete Milovan Šuvakov podseća da su dosad nastavnici morali da popunjavaju „papirnu“ anketu po završetku seminara i to pred realizatorima programa stručnog usavršavanja, što je moglo uticati na njihovu objektivnost.

Novina je i što će se u informacionom sistemu prvi put pojaviti i podaci o

predškolskim ustanovama u čemu imamo pomoć UNICEF-a, a planiramo da prikupimo podatke i o naučnoistraživačkim organizacijama. Trenutno podatke u informacioni sistem unose privatne visokoškolske ustanove, s obzirom da smo dosad imali samo registar

dosad nisu bili plaćeni, a jedna od ključnih promena je što je novim censusom predviđen određeni procenat angažovanja po tom osnovu i to proporcionalno broju odeljenja za koje je osoba zadužena. Ako, recimo, škola ima 50 odeljenja, plata administrativno-tehničkog

Podaci o đacima čekaju izmenu zakona

On ističe da je informacioni sistem osmišljen tako da može da se menja i nadograđuje. Naredni korak biće prikupljanje podataka o učenicima, a preduslov za to je da se promeni Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, kako bi Ministarstvo prosvete moglo da vodi te evidencije.

Trenutno je dozvoljeno prikupljanje podataka koji se tiču završnog ispita, a kada baza bude kompletna, to će biti dragocene informacije koje će pomoći da se detektuju anomalije i predlože mere za poboljšanje kvaliteta obrazovnog sistema - kaže Šuvakov.

osnovnih i srednjih škola i državnih fakulteta, sa čitavim nizom informacija, od broja i lokacija škola, stručne spreme nastavnika, broja i strukture odeljenja, koliko đaka uči po individualnim obrazovnim planovima... - kaže Šuvakov.

Zaposleni koji su u školi održavali informacioni sistem

radnika biće 20 odsto veća, a ako u tako velikoj školi budu angažovane dve osobe, one će imati za 10 odsto veću zaradu. Na ovom poslu mogu da budu angažovani svi koji imaju kvalifikacije za administrativno-tehničkog radnika, uključujući i nastavnike sa nepunom

normom. Odluku kome će poveriti taj posao donosi direktor škole, koji kao ovlašćeno lice odgovara za tačnost podataka.

Zahvaljujući otvorenim podacima, javnost je prošle godine prvi put imala priliku da vidi koliko po školama ima tehnoloških viškova i slobodnih radnih mesta. Imena zaposlenih su bila „vidljiva“ njihova stručna sprema i norma sa kojom rade. Škole trenutno te podatke unose i oni će vrlo brzo biti na portalu, nakon čega sledi preuzimanje po identičnoj proceduri kao i lane: najpre se angažuju tehnološki viškovi, potom zaposleni sa takozvane liste B, koji su zasnovali radni odnos sa nepunom normom, a ako ni među njima nema odgovarajućih profila, direktor raspisuje konkurs.

Sindikati su takav mehanizam preraspodele prošle godine ocenili kao odličan, a ove godine ministar prosvete je najavio da će kontrola biti pojačana kako bi se sprečile eventualne nepravilnosti. Na nivou školskih uprava postojeće i ove godine posebne komisije koje će sve to pratiti, a u njima će biti i predstavnici sindikata - objašnjava Šuvakov.

Na pitanje kada će elektronski dnevnik biti standard u svim školama, Šuvakov kaže da je tema za diskusiju da li roditelji treba da imaju uvid u te podatke, ali da je

navodi samo neke od benefita elektronskog dnevnika.

Na pitanje da li je za uspostavljanje informacionog sistema bila potrebna dobra volja, s obzirom da su sredstva za ovu namenu pre mnogo godine stigla i potrošena na druge stvari, Šuvakov odgovara da je trebalo promeniti odnos prema podacima. Zvuči neverovatna izjava sindikata da je tek bivši ministar Srđan Verbić „uspeo da ih prebroji“

Zaposleni koji su u školi održavali informacioni sistem dosad nisu bili plaćeni, a jedna od ključnih promena je što je novim censusom predviđen određeni procenat angažovanja po tom osnovu i to proporcionalno broju odeljenja za koje je osoba zadužena

svakako važno da oni budu pohranjeni na jednom mestu. Na osnovu toga, objašnjava, mogu se preduzimati mere za sprečavanje osipanja iz obrazovnog sistema, moguće je evaluirati sistem, ali i pojedince.

Ako, recimo, imate ocene iz matematike u svim razredima i rezultate sa završnog ispita, vi možete da evaluirate ne samo učenika već i nastavnika koji ga je ocenjivao. To državi daje mogućnost da radi evaluaciju svojih zaposlenih po pitanju ocenjivanja, ali i da uvede bolju disciplinu u ocenjivanju -

Podaci su važni za bilo koje donošenje odluka, ali dva ključna elementa su da oni moraju biti pouzdani i mašinski obradivi. Strateško planiranje je nemoguće u bilo kom sektoru bez podataka, pa tako i u obrazovanju. Cela priča o informacionom sistemu nije priča o informacijama već da se ti podaci koriste kako bi se odluke donosile na osnovu empirijskih podataka, a ne na osnovu ličnih utisaka. Moje mišljenje je da su promene često rađene, a da nisu bile bazirane na podacima - ističe Šuvakov.

V.S.

Informatika će se u osnovnim i srednjim školama učiti po novim programima

Trasiran put za obavezno informatičko obrazovanje osnovaca

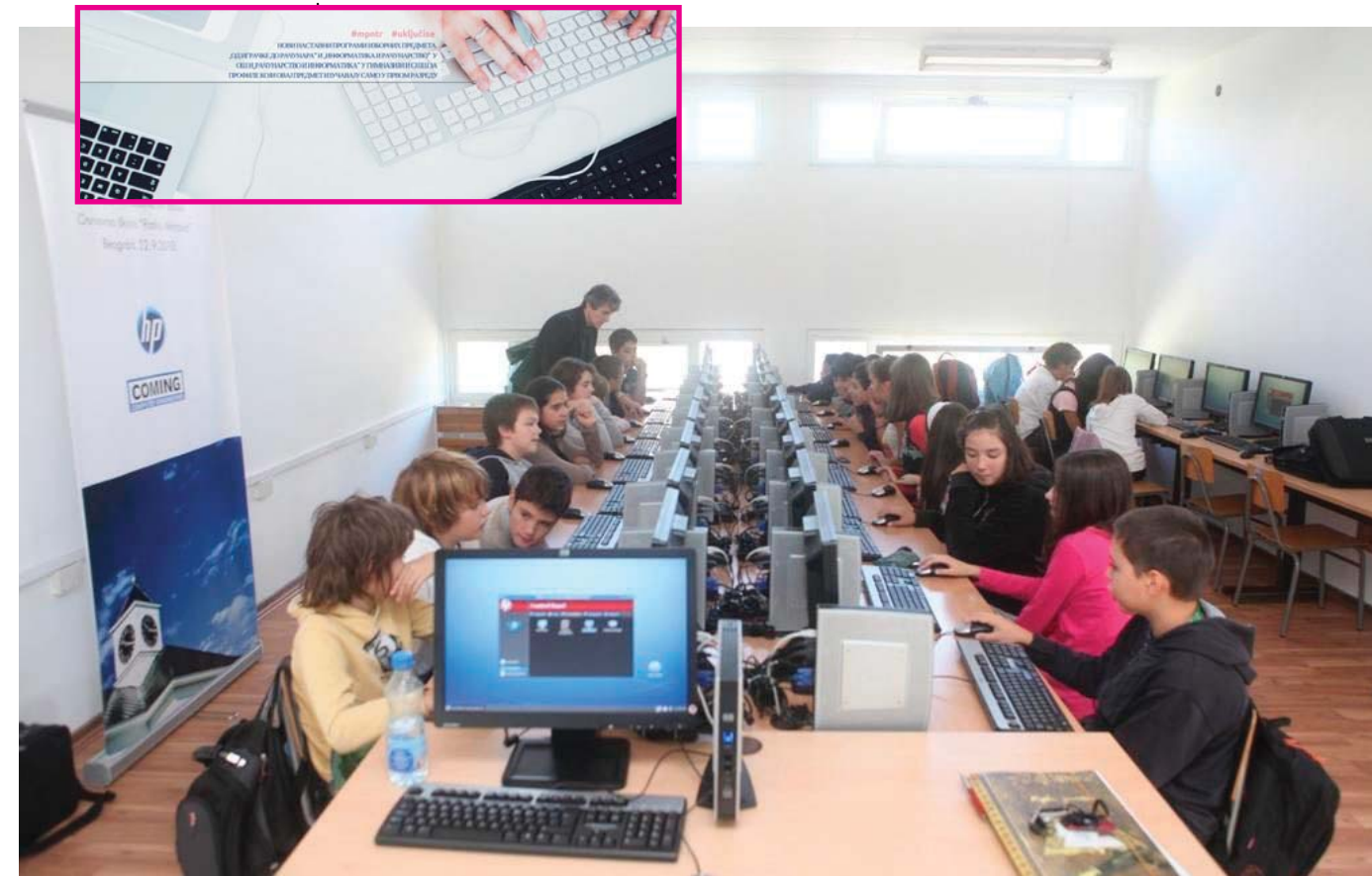

Foto: Fotnik

da se kasnije uslozňavaju algoritmi. U oblastima IKT i digitalna pismenost uvažava se prethodno iskustvo učenika.

- Ne uvodimo ih u svet korišćenja računara već uvažavamo njihova (često različita) prethodna znanja. Pogrešno je da nastojimo da svu decu „ukalupimo“ u definicije i redosled uvođenja pojmova i konceptata onako ka-

ko smo mi upoznivali tehnologiju koja je „uskočila u naš život“, već treba da uvažimo osobenosti generacije koja je svojim rođenjem „uskočila u tehnologiju“ - navodi Markovićeva. Ona podseća da su se dosadašnje generacije gimnazijalaca prvi put susretale sa programiranjem u trećem razredu, što je prekasno za razvoj algoritamskog načina mišljenja.

gramima - objašnjava Snežana Marković, pomoćnica ministra prosvete za srednje obrazovanje.

Ona ističe da namera ove podrške nije da se daju gotova rešenja, jer, kako kaže, gotovih i najboljih rešenja nema - najbolje je ono što nastavnici kreiraju u skladu sa okolnostima, uslovima, predznanjem učenika i strukturom odeljenja. Pomoćnica ministra naglašava da fokus pri realizaciji novih programa treba da bude na upotrebljivosti naučenog umesto na memorisanju činjenica.

Kako objašnjava Snežana Marković, nastavni program predmeta od igračke do računara je u potpunosti promenjen u sva četiri razreda i realizuje se kroz tri teme: algoritamski način mišljenja, IKT i bezbednost. Ideja je da se realizacija ove tri teme što više povezuje sa sadržajima ostalih nastavnih predmeta. Preporučene nastavne sadržaje ne treba obrađivati izolovano, već ih, kada god je to moguće, treba povezivati i kombinovati. Od učenika u nižim razredima osnovne škole očekuje se da kroz ovaj predmet razviju samopouzdanje i sigurnost prilikom rešavanja logičkih zadataka i zadataka iz svakodnevnog života, osposobe se za pravilno korišćenje računara, naročito pri učenju, razviju navike pravilnog sedenja za računarnom, vremenski ograni-

čenog i bezbednog korišćenja računara i interneta.

Nova koncepcija predmeta informatika i računarstvo u osnovnoj školi donosi paradigmatiku promenu - učenik pristupa izučavanju određenih konceptata tako što do njih dolazi kroz primere upotrebe, umesto da prvo ovlada konceptima, pa ih tek onda upotrebi. Zbog dubine promene, uvodi se ostepeno, od petog razreda. Generacije koje su započele po starom programu tako će i nastaviti.

Primarni cilj redefinisano predmeta je razvijanje algoritamskog razmišljanja, a sekundarni je unapređivanje poznavanja tehnologije. U centar celokupnog sadržaja predmeta stavlja se sinergija korisničkog i programerskog znanja. Osnovna ideja leži u stvaranju obrazovnog okruženja koje učenika vodi do sticanja minimalnog programerskog znanja i veština, a onda mu omogućava da razradi veštinu primene malo programiranja u različitim oblastima - ističe Markovićeva.

Kao jednu od glavnih novina ona navodi uvođenje programiranja na ranijem uzrastu i to na sasvim drugačiji način nego dosad. Ideja je, kaže, da se u petom i šestom razredu ide „plitko“ sa algoritamskom složenošću, da se prođe kroz sve osnovne koncepte i elemente programiranja,

Nastavnici na potezu

- Konkretna programska rešenja nisu propisana, biraju ih nastavnici u skladu sa onim što je aktuelno, savremeno i za šta imaju tehničke uslove, a može dovesti do cilja. Kod ocenjivanja nije cilj da nastavnici otkriju koje sve mogućnosti programa učenik ne zna, već kako da korišćenjem naučenog on što kvalitetnije i efikasnije uradi zadato - kaže Snežana Marković.

Upotrebljivosti naučenog umesto memorisanja činjenica: Snežana Marković

- Za četiri generacije koje dolaze u gimnaziju po „starom“ programu izborne informatike, ili je čak nisu ni pohađali, gimnazijski program je inoviran tako što su revidirani sadržaji koji se preklapaju sa obavezanim sadržajima iz osnovne

škole, a u prvom i drugom razredu uvedeno je početno programiranje koje ih na lagani način uvodi u algoritme i priprema za objektorijentisano programiranje koje, inače, postoji u trećem razredu - kaže pomoćnica ministra.

Kada je reč o srednjim stručnim školama, Snežana Marković ističe da je program ovog predmeta dosad bio kruto postavljen, ne uvažavajući specifičnosti pojedinih obrazovnih profila, pa su mehatroničari, cvečari, mesari, medicinske sestre i administratori računarskih mreža na isti način savladavali početne pojmove. Program je sada fleksibilniji, daje nastavniku slobodu da uvaži i prethodna znanja učenika i specifičnosti obrazovnog profila i prilagodi ga konkretnim uslovima.

V. Andrić

UZMI PLAZMA MINI MINI ŠKOLSKI SET I NEĆEŠ ZAKASNITI NA PRVI ČAS!

Plazma MINI-MINI

Plazma MINI-MINI 35g x 3
Plazma ČOKO MINI-MINI 50g x 2
+ POKLON SAT IZ MINI-MINI KOLEKCIJE

ŠKOLA

DOBRO JE, IMAŠ NOV SAT, SIVATILI SMO

E PITAJ ME KOLIKO JE SATI

Čak prestani da se zabavljaš!

ABC

Dok traju zalihе.

AMAN
METRO
UNIEXPORT
gomex
SUPER VERO

Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA доо
и
SMATSA Ваздухопловна академија из Вршца

објављују

КОНКУРС

за упис студената на АТР(А) INTEGRATED обуку - професионални пилот путничког авиона са свим овлашћењима и упис на PPL, CPL, MCC и FI курс.

Пријемни испит биће одржан у четвртак 08.09.2016. године у SMATSA Ваздухопловној академији, улица Подвршанска 146, 26300 Вршца. Настава почиње у понедељак 26.09.2016. године.

Пријем документа је у четвртак 08.09.2016. године у 8 часова.

Молимо Вас да потврдите долазак на пријемни испит на slavko.korica@smatsa.rs или телефоном 013-800 854, 013-800 851, 013-800 855 до 05.09.2016. године.

Сатница пријемног испита:

- 08:00 - 10:00 Пријављивање

- 10:00 - 11:00 Енглески језик (писмено - тест)

- 11:00 - 12:00 Математика (писмено - тест)

- 12:00 - 12:45 Пауза

- 12:45 - 13:24 Физика (писмено - тест)

- 13:45 Енглески језик (усмено)

- 15:00 Информативни разговор са кандидатима и понуда уговора на потпис.

Неопходна документа:

- Фотокопија личних документа (лична карта или пасош)

- Фотокопија највишег степенског претходног образовања

- Две фотографије димензије за пасош

- Фотокопија важеће здравствене књижице односно доказа о здравственом осигурању

- Фотокопија лекароког уверења Класе 2 или Класе 1 (издата од овлашћене EASA PART MED установе)

После потписаног уговора неопходно је:

- Уплатити ауторизацију кандидата код ДЦВ

- Поседовати осигурање

- Доставити изјаву о адреси боравка за време школовања у САА

- За стране држављане потребна је изјава да је упознат са процедуром пријављивања странаца и даје уредно пријављен код надлежних органа.

SMATSA Ваздухопловна академија

Подвршанска 146, 26300 Вршца, Србија

+381 13 800 854 (851, 855) aviationacademy@smatsa.rs www.smatsa.rs www.saa.rs

SMATSA Aviation Academy

POGLEDI

REFORMA GIMNAZIJA – „vruć krompir“ koji nijedan ministar ne želi da preuzme

Piše: Vojislav Andrić

Poslednja reforma gimnazija u Srbiji realizovana je pre tačno 25 godina, kada su posle neuspelog eksperimenta zvanog „srednje usmereno obrazovanje“, 1991. godine u obrazovanje u Srbiji vraćeni gimnazijski nastavni planovi i programi. Gimnazije u Srbiji, svesne činjenice da se obrazovanje u svetu revolucionarno menja su preko Zajednica gimnazija Srbije, još 2005. kao svoj pokušaj reforme gimnazija, predložile i usvojile dokument „Program promena u gimnazijskom obrazovanju“, ali na konkretizaciji promena definisanih tim dokumentom ni gimnazije, a ni Ministarstvo prosvete, nisu u proteklom periodu skoro ništa radili. Kasnije su donesena još dva dokumenta koji dodiruju reformu gimnazija: „Pravci razvoja obrazovanja“ (Nacionalni prosvetni savet 2010) i Strategija razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. godine (Vlada Republike Srbije 2012), ali ni na njihovoj implementaciji u gimnazijsko obrazovanje nije ništa značajno rađeno.

Ministri prosvete su se menjali, ali se niko od njih nije osmelio da ista značajno učini na promenama i osavremenjavanju gimnazija. Nijedan ministar nije ni pokušao da iskaže svoje namere i definiše aktivnosti usmerene ka promenama u gimnazijskom obrazovanju. Mnogi misle ili traže opravdanje u nedostatku novca, jer reforma gimnazija podrazumeva i značajne promene u nastavnoj tehnologiji i opremljenosti škola, a jasno je da promena tehnologije i bolje opremljenosti nema bez dodatnih materijalnih ulaganja. Mišljenja sam da novac ipak nije najveći problem i da je guranje reforme gimnazijskog obrazovanja „pod tepih“ rezultat neshvatanja značaja gimnazija za svestrani razvoj Srbije i formiranje buduće nacionalne, intelektualne elite, kao i nedovoljne (ili bolje rečeno odsustva svake) podrške politike reformama u gimnazijskom obrazovanju. Sigurno i nedovoljno poznavanja suštine gimnazijskog obrazovanja, nedostatka kvalitetnih ideja, kao i straha od kompleksnosti neophodnih zahvata i bojazni od sukoba sa univerzitetom (koga, siguran sam, ne sme ni da bude), jer u reformi gimnazija i univerzitet ima svoje interese i zahteve kada je gimnazijsko obrazovanje (a naročito kurikulum i matura) u pitanju.

Zašto su nam je potrebne promene u gimnazijskom obrazovanju?

Navešću samo najvažnije razloge zbog kojih mislim da nam je neophodna sveobuhvatna, celovita, kvalitetna i delotvorna reforma gimnazija:

- Zbog potreba da se gimnazijsko obrazovanje iz tradicionalnog i reproduktivnog sistema sticanja znanja prevede u aktivniji i za sve (učenike, nastavnike, roditelje, društvo ...) prihvatljiviji i zanimljiviji oblik;
- Zbog relativno zastarelih nastavnih planova i programa koji suštinski nisu menjani skoro 25 godina i potrebe da se oni pretresu, inoviraju i usklade sa savremenim kretanjima u nauci, kulturi, umetnosti, sportu i drugim oblastima savremenog života;

- Zbog neophodnosti da se gimnazija u kojoj se potencira i insistira (uglavnom) na reproduktivnom znanju, postepeno transformiše u školu aktivnih i primenjivih znanja, ali i školu u kojoj je otkrivanje i negovanje darovitosti i razvijanje kreativnih sposobnosti mladih prioritetan zadatak;

- Zbog opšte informatizacije društva koja je sveobuhvatno zahvatila sve sfere naših života i koja ima značajne implikacije i na osavremenjavanje nastavnog procesa i korišćenje i stalno praćenje savremenih dostignuća informacionih tehnologija;

- Zbog omogućavanja da učenici kombinacijom fiksiranih, opštih nastavnih predmeta i bogate ponude izbornih nastavnih predmeta samostalno kreiraju svoje gimnazijsko obrazovanje u skladu sa sopstvenim sklonostima i željama usmerenim ka željenom obrazovanju i najefikasnijoj pripremi za fakultete;

- Zbog potreba da se u mnogim gimnazijama iščezle tradicionalne vrednosti gimnazijskog obrazovanja osveže, inoviraju i vrate u škole kao pozitivna stvaralačka atmosfera u kojoj žive i rade gimnazijalci i gimnazijski profesori;

- Zbog neophodne transformacije vaspitnih aktivnosti u gimnazijama i usmeravanje mladih ka vrednom radu, posvećenosti, moralu, patriotizmu, humanizmu, ekologiji ... i drugim civilizacijskim vrednostima savremenog društva.

- Zbog insistiranja na kvalitetu gimnazijskog obrazovanja koji će se meriti eksternim oblicima vrednovanja i čiji će rezultati značajno uticati na status učenika, nastavnika i gimnazija kao opšteobrazovnih škola.

Kako do reforme gimnazijskog obrazovanja u Srbiji?

Jedan od mogućih načina je da na osnovu dokumenta „Strategija razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020“ godine konstituiše kvalitetan akcioni plan koji podrazumeva osmišljen, dobro programiran i intenzivan rad na promenama u gimnazijskom obrazovanju u jedinstveno delovanje svih relevantnih i zainteresovanih društvenih faktora, a oni su: gimnazije (učenici, nastavnici i roditelji), univerzitet, SANU, Ministarstvo prosvete, Nacionalni prosvetni savet, Zavod za

Guranje reforme gimnazijskog obrazovanja „pod tepih“ rezultat neshvatanja značaja gimnazija za svestrani razvoj Srbije i formiranje buduće nacionalne intelektualne elite

Moderne gimnazija u Srbiji jednako potrebna kao i moderne tehnologije, savremeni putevi, železnice, mostovi...

unapređivanje obrazovanja i vaspitanja i Zavod za vrednovanje obrazovanja. Dakle, organizovan rad koji će sučeljavanjem dobrih ideja i snagom argumenta (a ne sukobljavanjem ljudi kako to u Srbiji najčešće biva), poštovanjem tradicionalnih vrednosti naših gimnazija i ukraštanjem sa najboljim iskustvima u gimnazijskom obrazovanju u svetu, iznedriti kvalitetan sistem gimnazijskog obrazovanja u Srbiji. To pre svega podrazumeva donošenje Zakona o gimnazijama, a potom i usvajanje mnogih, a neophodnih podzakonskih akata: fleksibilnih nastavnih planova; modernih, i nastavnim i vannastavnim oblicima raznovrsnih i bogatih, školskih i nastavnih programa; programa kvalitetnog opremanja gimnazija i programa za svestrano pripremanje i najefikasniju obuku i stalno usavršavanje nastavnog kadra u gimnazijama. I naravno, uz pomoć i aktivno učešće univerziteta dobro osmišljene mature (eksternog tipa sa međunarodnom verifikacijom) koja će na najbolji način selektirati i na osnovu postignutih rezultata usmeravati gimnazijalce ka željenim, a mogućim fakultetima.

Verujem i da će novi ministar prosvete Mladen Šarčević, kao čovek koji dolazi upravo iz sistema gimnazijskog obrazovanja, svojim angažovanjem i iskustvom, doprineti i učiniti sve, da se pokrene neophodni mehanizam promena u gimnazijama i obezbediti da se kolektivnim, jedinstvenim i harmoničnim radom, gimnazija, univerziteta, SANU uz aktivnu ulogu Nacionalnog prosvetnog saveta, oba zavoda i stručnjaka u oblasti obrazovanja i stalnu koordinaciju Ministarstva prosvete, uz korišćenje najboljih svetskih obrazovnih iskustava ostvare neophodne reforme metodologije rada gimnazija, usavršavanje nastavnih planova i programa, konstituisanje kvalitetne eksternne mature i druge sistemske promene koje će kao posledicu imati - savremen i veoma dobar sistem gimnazijskog obrazovanja u Srbiji.

Optimista sam i verujem da će ubrzani (ali ne i brzopleti) dobro planiran i sistematičan rad na reformi gimnazija u Srbiji imati i formalnu (zakonodavnu) i suštinsku (materijalnu) podršku Skupštine i Vlade Republike Srbije i da će se u budžetima Republike Srbije za narednih nekoliko godina (a počev od 2017.) predvideti sredstva neophodna za ostvarivanje koncepta savremene srpske gimnazije i sredstva neophodna za primenu usvojenog koncepta u svim verifikovanim gimnazijama u Srbiji.

Ako takvih sredstava nema u postojećim i raspoloživim budžetskim okvirima vredi sa i u međunarodnim okvirima zadužiti (biće to prvi put da smo se zadužili za mlade i njihovo obrazovanje), jer nam je moderna gimnazija u Srbiji jednako potrebna kao i moderne tehnologije, savremeni putevi, železnice, mostovi ...

Autor je direktor Valjevske gimnazije i predsednik Društva matematičara Srbije

Foto: Bonče Blavac / Kolubarske novine

DIREKTNI PRENOSI OPERSKIH I BALETSKIH IZVOĐENJA VELIKIH SVETSKIH KUĆA KAO ALTERNATIVNI PROGRAMI U BIOSKOPIMA PREPORUKA ZA PRVI SUSRET MLADIMA SA SCENSKIM UMETNOSTIMA

ŠIRENJE VIDIKA I DOPRINOS RAZVOJU SVESTRANE I DEMOKRATSKE LIČNOSTI

Prvi susret sa pozorištem, operom ili baletom mnoga deca dobiju upravo kroz obrazovanje: kroz dramske igre u vrtiću, muzičke i plesne sekcije u školi i kroz organizovane posete pozorišnim predstavama, i taj prvi utisak je u najvećoj meri ono što kasnije definiše afinitete.

Kvalitetan, dinamičan odnos pozorišta, scene uopšte i obrazovanja može biti ključan za razvoj obe oblasti, ali jednako važno je formiranje publike kroz taj prvi susret sa scenskim umetnostima.

Već nekoliko godina alternativna scena u bioskopu renomiranih kuća i trupa. Ove godine na repertoaru naći će se tri velika izvođenja Marijinski teatra među kojima legendarni „Krkco Oraščić“ za najmlade. To je prvi BALET U 3D koji će biti prikazan u Srbiji. Pored toga, predviđena je selekcija predstava trupe Ser Metjua Borna među kojima je višestruko nagrađivano „Labudovo jezero“ takođe u 3D.

Kada je opera u pitanju, publika će imati prilike da uživa u produkciji Samsona i Dalile, iz Ciriha nam stiže Toska, ali ova sezona nam omogućava da uživamo i u grandioznim festivalskim produkcijama Trubadura u Salzburgu u kome pevaju Ana Ntrebko i Plásidó Dó-

maestralnim izvođenjima iz velikih evropskih kuća kao što su Licej iz kog ćemo gledati Magbeta i Normu, iz Pariske opere ove godine gledamo i no-

mingo i očaravajućoj Madam Baterflaj sa festivala u antičkom teatru u Taormini. Nije nerearno da je ovaj format današnjim generacijama

ne u pauzama i intervju sa izvođačima. Iako u nekoj meri demistifikovana, pozornica je na ovaj način učinjena još zanimljivijom jer gledalac ima retku priliku da za cenu ulaznice zaviri u funduse sa kostimima, u scenografske radionice, garderobe i sale za probu i na trenutak iz organizaciono tehničkog ugla sagleda profesionalizam na delu i grandioznost tih produkcija, i izgradi još veće poštovanje uočivši, ako ništa drugo, pored apsolutne posvećenosti svih protagonista, brigu i o najsitnijem detalju, kao i jedinstven duh umetnika različitih profila posvećenih njihovom zadovoljstvu.

Na početku svakog prenosa publiku uvodi u čaroliju na sceni neko od velikih imena današnjice, on je domaćin večeri u operi, a u pauzama intervjuiše izvođače dok se scena sprema za sledeći čin. Na taj način ti direktni prenosi gledaocima umetnički rad čine dostupnim publici širom sveta.

Na prenose dolaze pravi ljubitelji i poznavaoči koji se vrlo retko odlučuju za redovan filmski repertoar pun mejnstrim naslova i franšiznog pro-

gramu iz hollywoodske fabrike snova. To je ozbiljnija publika, visokog ili višeg obrazovanja i potpuno drugačijih vrednosti i navika, zahvalna za tu priliku da uživa u vrhunskim izvođenjima najvećih imena opere i baleta danas u produkcijama koje su svetlosnim godinama daleko od domaćih standarda i mogućnosti. Nije li to okruženje idealno za školsku mladež?

Najsavremenija istraživanja potvrđuju da pozorište može da da veliki doprinos razvoju svestrane i demokratske ličnosti i da podstiče kulturu dijaloga u društvu kroz značajnu mogućnosti koje se otvaraju oko obrazovanje i scena učine korak ka boljem upoznavanju. Hoćemo li napraviti taj korak ili ćemo se i dalje vajkati zbog zanemarivanja kulture, porasta nasilja u školama i problematičnog kulturnog modela u srpskom društvu?

Ova poluevolitivna promena osavremenila je doživljaj i učinila balet i operu zanimljivijim mladima, i upravo u tome leži najveći kvalitet ove globalizacije. Podmlađivanje i obnova publike.

Marko Čkonjević

Muzičke 3D / Foto: Valentin Saranovski

Richard Winsor Flook / Foto: Bill Cooper

ŠKOLOVANJE ZA BUDUĆE IT STRUČNJAKE

ITHS INFORMATION TECHNOLOGY HIGH SCHOOL
SRBIJSKA ŠKOLA ZA INFORMATIČKE TEHNOLOGIJE
POWERED BY COMTRADE

ITS INFORMATION TECHNOLOGY SCHOOL
VIŠEŠKOLNA ŠKOLA STRUKOVNIH STUDIJA ZA IT
POWERED BY COMTRADE

NAJTRAŽENIJE IT STUDIJE U REGIONU

NAJMODERNIJA SREDNJA ŠKOLA ZA IT

PRIJAVI SE
011.2096.777
Savski nasip 7 BEOGRAD

КОЛАРЧЕВА
ЗАДУЖБИНА

ЦЕНТАР ЗА НАСТАВУ СТРАНИХ ЈЕЗИКА

УПИС ЈЕ У ТОКУ!

ПОПУСТИ ЗА СТУДЕНТЕ,
СРЕДЊОШКОЛЦЕ, НЕЗАПОСЛЕНЕ,
ПЕНЗИОНЕРЕ, СТАРЕ ЂАКЕ,
ПОРОДИЧНИ ПОПУСТИ

Студентски трг 5

Kolarac - Centar za nastavu stranih jezika

www.kolarac.rs/jezici

НАСТАВА ПОЧИЊЕ 19. СЕПТЕМБРА 2016.   011/ 2630-480, 2636-991, 2639-502

UNIVERZITET PRIVREDNA AKADEMIJA U NOVOM SADU

PRAVNI FAKULTET
ZA PRIVREDU I PRAVOSUĐE
U NOVOM SADU

FIMEK
FAKULTET ZA EKONOMIJU I
INŽENJERSKI MENADŽMENT

OSNOVNE AKADEMSKE STUDIJE

Studijski program Pravo
Opšte pravo
Privredno pravo

MASTER STUDIJE

Studijski program Pravo
Opšte pravo
Unutrašnji poslovi

Studijski program Privredno pravo

DOKTORSKE STUDIJE

Studijski program Krivično pravo
Studijski program Privredno pravo

OSNOVNE AKADEMSKE STUDIJE

Poslovna ekonomija i finansije
Međunarodna ekonomija i ekonomska diplomatija
Inženjerski menadžment u agrobiznisu
Ekologija

Informatika

Drumski saobraćaj i transport

MASTER STUDIJE

Poslovna ekonomija i finansije
Ekonomske pravne studije EU
Inženjerski menadžment u agrobiznisu

Ekologija

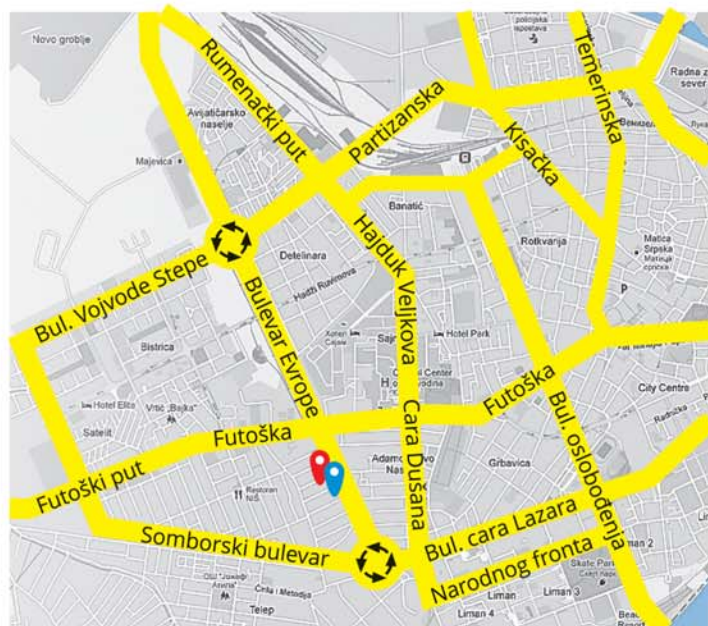
Informatika

DOKTORSKE STUDIJE

Poslovna ekonomija
Inženjerski menadžment u agrobiznisu
Ekologija

Gerij Karolja 1,
21000 Novi Sad
+381 (0) 21 / 400 499
+381 (0) 21 / 469 513
info@pravni-fakultet.info
www.pravni-fakultet.info

PravniNoviSad

Cvečarska 2,
21000 Novi Sad
+381 (0) 21 / 400 484
+381 (0) 21 / 469 513
info@fimek.edu.rs
www.fimek.edu.rs

FIMEK

Završni ispit iz ugla Bojana Ristića, jednog od tvoraca elektronskog upisa u srednje škole

Potrebna promena zadatka na maloj maturi

Korekcija završnog ispita je potrebna, pre svega, u zadatku, pri čemu je intencija da se sa pukom memorisanja činjenica pređe na rešavanje problema. Takvim načinom propitivanja i tipom zadataka treba da se utiče na sve u obrazovnom sistemu, i na nastavnike i na učenike, koji će u budućnosti biti na tržištu rada - kaže Bojan Ristić, direktor Visoke škole strukovnih studija za IT i jedan od tvoraca elektronskog upisa u srednje škole.

- Fokus sa nekih ključnih stvari, među kojima je i pitanje za šta želimo da pripremimo mladu generaciju, pomeren je na prepisivanje. U određenim sredinama se tolerišu da deca ne prikažu svoje pravo znanje nego prepisuju, a to onda nije korektivni faktor. Ta deca sama sebe zavaravaju i nastavnici sebe zavaravaju, jer smatraju da su im omogućili da postignu bolji rezultat. Ali na duži rok to je mnogo gori rezultat, jer oni sutra nisu sposobni da reše problem, ako sada ne mogu da ga reše na testu.

rano za populaciju od 15 godina da se toliko primat daje završnom ispitu, a s druge strane ima onih koji kažu da baš tako treba zato što nam sistem ne funkcioniše, jer ima prepisivanja. Uvođenjem nekog vida završne provere znanja na polugodištu i na kraju šestog i sedmog, pa i u prvom polugodištu osmog razreda, i ono što sam pomenuo da se profesori obučavaju da uzimaju pitanja iz baze Zavoda, time se takođe vrši korekcija.

Onda i sam profesor može da vidi gde se nalaze njegovi učenici u odnosu na prosek Srbije, da li je suviše blag ili strog u ocenivanju. To je onda i za njega korektivni faktor.

Oštrim merama ćete porušiti sistem: Bojan Ristić

■ **Da li je postojeći odnos broja poena 70:30 pri upisu u srednje škole dobar i treba li nam uopšte završni ispit?**

- Odnos 70:30 je po mom mišljenju adekvatan. Analize Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja pokazuju da postoje sredine u kojima je korelacija između prosečne ocene u nekoj školi, u nekom odeljenju i onoga što je ostvareno na završnom ispitu mala, a u nekim sredinama je velika. Ali korelacija je potrebna da bi se svi na neki način doveli u jednaku šansu prilikom upisa u sledeći vid obrazovanja. Ono što još treba uraditi je obuka naših nastavnika da koriste definisane baze podataka koje priprema Zavod, da iz njih vade slične zadatke i da sami prave svoje zadatke.

■ **Kako smo došli do toga da se mala matura stalno povezuje sa prepisivanjem?**

- Imate dve putanje. Jedna može da vodi prema odnosu 50:50, dakle, šta je ono šta nudi obrazovni sistem tokom osam godina, a šta sam završni ispit. Druga putanja može da vodi ka postojećem modelu 70:30 gde je završni ispit korektivni, a ne odlučujuć faktor. A odlučujući bio u slučaju odnosa 50:50. Prema jednoj argumentaciji, smatra se da je

Bez reakcije nadležnih

■ **Analize završnog ispita ukazale su da je u nekim školama bilo prepisivanja. To se moglo zaključiti i iz analize nekadašnjeg kvalifikacionog ispita koje ste upravo vi radili. Zašto Ministarstvo nikada nije reagovalo?**

- Da biste primenili bilo koju meru, morate kvalitetno da je pripremite godinu dana unapred, da ističete njene prednosti. Ako čekate konkretnu situaciju pa tada donosite meru, javnost na to nije pripremljena i zbog toga je osećaju, kao i političke strukture. Misimo, nažalost, imali česte promene u političkom smislu. Tamo kad ministar prosvete posle dve i po godine shvati kompletno funkcionisanje obrazovnog sistema već mu se bliži kraj mandata jer već u trećoj godini počinje priprema za izbore. Za obrazovanje je potreban konsenzus, da se ojačaju stručna tela i onda će i sam ministar moći lakše da radi.

Požarevačke škole spremno dočekuju početak školske godine Veći broj upisanih prvaka

Požarevac /// U školsku 2016/2017. godinu, u požarevačkim osnovnim školama upisano je 50 do 100 prvaka više nego lane. Ukupni broj prvaka je 706, od čega samo u školi „Dositej Obradović“ 136, što je najveći broj na području Braničevskog okruga. Članica Gradskog veća zadužena za prosvetu, obrazovanje i zdravstvo Vesna Pejić ističe da je ovo posebno dobra vest, što znači da se natalitet povećava. Da bi učenici imali što bolje uslove za rad, za rekonstrukciju i opremanje osnovnih i srednjih škola iz budžeta je izdvojeno oko 82 miliona dinara, plus 20 miliona za tekuće popravke.

- Reč je o zameni stolarije, sanaciji podova u fiskulturnim salama, nabavci nameštaja, rekonstrukciji elektromreže, priključenju na toplovod... Neki radovi su okončani, neki će se raditi narednih vikenda, da bi se sve završilo do kraja godine. Osnovnim školama dodeljeno je 45, a srednjim oko 37 miliona dinara - rekla je Pejić.

Najveće interesovanje za upis u prvi razred srednje škole

najverovatnije narednih 10 godina. Profesori matematike mogu odmah da dobiju posao, jer nam oni fale, pa su na njihovim mestima nestručni predavači. Fale nam i profesori fizike, hemije, biologije - kazala je Pejić. Grad će i ubuduće

fakultetu i da imaju prosek najmanje 7,5. Prošle godine za 76 stipendista izdvojili smo pet miliona iz budžeta. Stipendiramo i master studente i doktorande, bez obzira na usmerenje - rekla je Pejić. Grad pomaže i samofinansirajućim

Grad će i dalje pomagati studente: Vesna Pejić

potpomagati studente davanjem stipendija, koje sada iznose 10.000 dinara. Reč je o stipendijama za deficitarna zanimanja, čiji spisak svake godine dostavlja Nacionalna služba zapošljavanja.

- Studenti treba da su na budžetu, dakle na državnom

studentima, tako što se iz gradskog budžeta plaćaju kamate bankama na kredite koje njihovih roditelji podižu za školarine. U budžetu je predviđeno i 500.000 dinara za odlazak na takmičenja nadarenih đaka. Gradska uprava je ove

OŠ „Dositej Obradović“

Politehnička škola

bilo je na smeru saobraćajni tehničar, odnosno vozač u drumskom saobraćaju, a uveden je i smer za varioca, jer taj kadar fali u gradu. Što se tiče škola, najveće interesovanje bilo je za Požarevačku gimnaziju, za Ekonomsko-trgovinsku i za Medicinsku.

- Što se tiče samih kadrova po školama, dok se ne reši problem oko viškova, mladim prosvetnim radnicima biće teško za zapošljavanje

Vrtići

- Naredna godina 2017. biće u znaku vrtića, jer će se obaviti rekonstrukcija već postojećih objekata, a trebalo bi da se izgradi još jedan novi. Osim toga, radićemo i na izgradnji centralne kuhinje, kojom će se snabdevati svi vrtići, što znači da će se u njima osloboditi prostor, pa će biti mesta za upis novih mališana - kaže Vesna Pejić.

M. Veljković

PRIRODNJAČKI CENTAR SRBIJE U SVILAJNCU

Prirodnački centar Srbije u Svilajncu predstavlja spoj nauke, obrazovanja i turizma na specifičan način. Njegova atraktivnost se ogleda velikim izložbenim prostorom podeljenim po temama, a na čijim su postavkama radili stručnjaci Prirodnačkog muzeja i Rudarsko-geološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Jedna od najatraktivnijih izložbi je „Geološki vremeplov“ koji predstavlja nastanak planete Zemlje, kao i njen razvoj kroz epohe sve do nastanka čoveka. Sama izložba podeljena je na tri celine koje predstavljaju davno geološko vreme: Paleozoik, Mezozoik i Kenozoik.

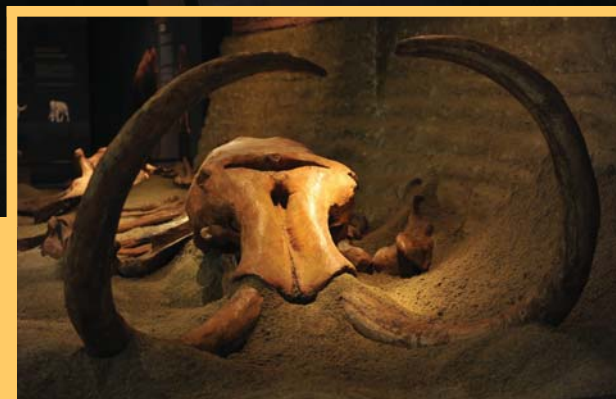
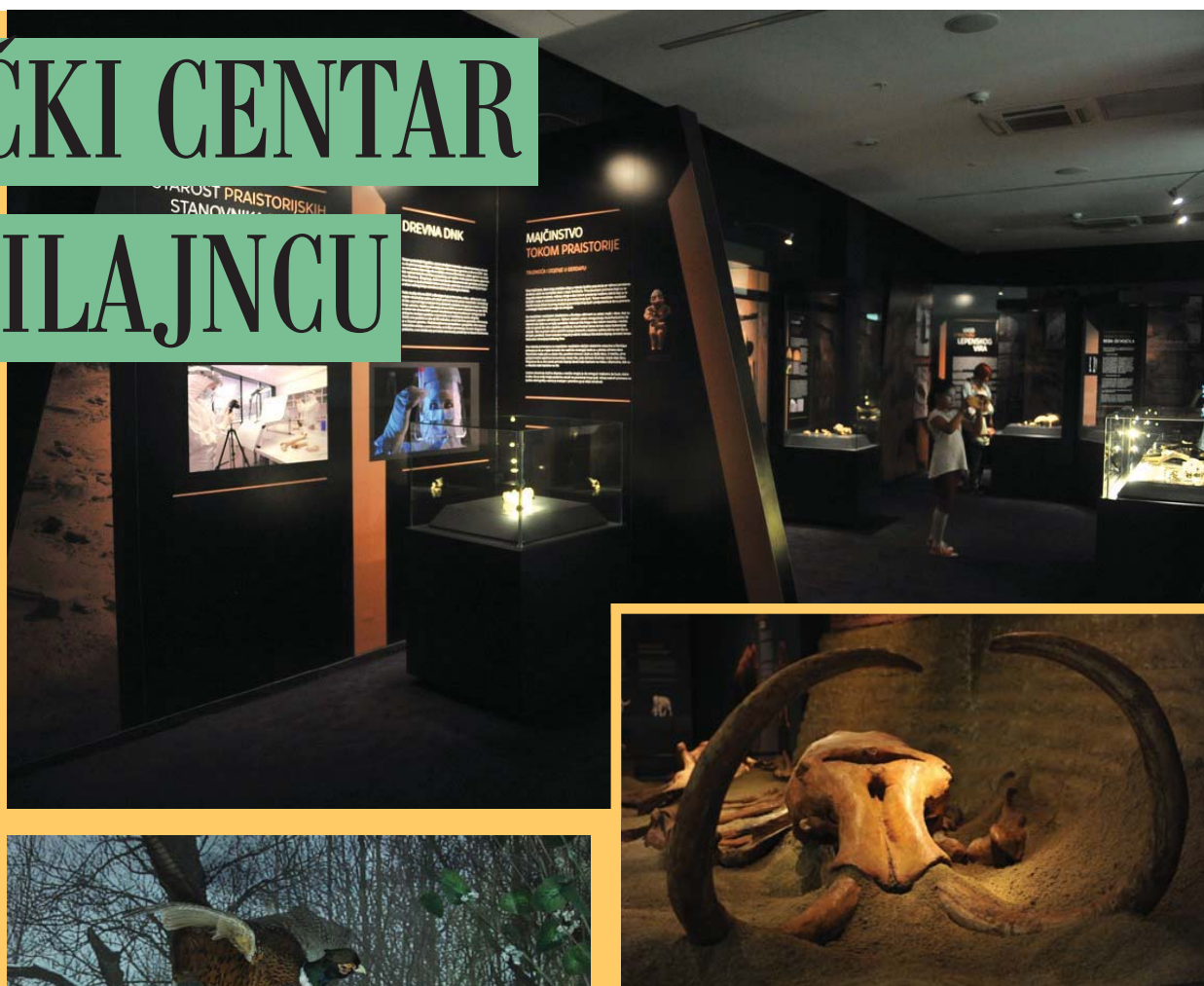
U segmentu Paleozoika mogu se videti prvi oblici života na našoj planeti – Stromatoliti, koji su stari 3,9 miliona godina, kao i sredina u kojoj su oni živeli. Svaka perioda geoloških epoha predstavljena je zasebnom dioramom, pa tako se u Paleozoiku mogu videti i prve ribe iz Devona, prve kopnene biljke iz Silura, džinovske močvarne šume iz Karbona, kao i prvi gmizavci iz Prema.

U segmentu Mezozoika predstavljen je život dinosaura, kao i pojava sisara na našoj planeti. Takođe, prikazan je i izgled prve cvetnice na našoj planeti – Arheantus, kao i prvi letići organizam – Arheopteriks. Poslednji deo geološkog vremeplova predstavlja Kenozoik, u kome je prikazan razvoj sisara od najprimitivnijih vrsta, kao i evolucija čovekovih predaka kroz modele hominida u prirodnoj veličini.

U centralnom delu zgrade „Svet dinosaura“ nalazi se paleontološka postavka, koju čini sedam različitih vrsta skeleta u prirodnoj veličini. Ovi eksponati postavljani su u autentičnom okruženju koje dočarava njihov pokret i paleontološki lokalitet. Vrste koje se mogu videti su Teropodi, Sauropodi, Dromeosuride, Ceratopsije, letići gmizavac Pterandon i morski gmizavac Pleziosaurus. Poseban segment zauzimaju originalne kosti džinovskih guštera pronađene u američkoj državi Vajoming. Cilj izložbe nije da samo upozna posetioce sa osnovama već i opremom i alatima koje su autori, poreklom iz holandskog grada Lajdena, koristili na terenu.

Razvoj mineralogije i korišćenje minerala u različite svrhe usko je povezan sa razvojem ljudske civilizacije, pa je postavka „Svet minerala i stena“ tu da upozna posetioce sa magmatskim, sedimentnim i metamorfomnim stenama. Jedan od svakako najatraktivnijih eksponata Prirodnačkog centra je mineral „Jadarit“, pronađen jedino na teritoriji Srbije koji po svom hemijskom sastavu odgovara čuvenom Kriptonitu iz stripa „Superman“.

Bogatstvo flore i faune naše zemlje posetioći mogu videti kroz autentičnu izložbu „Biodiverzitet Srbije“ čiji je cilj da

podigne svest o značaju očuvanja biološke raznovrsnosti, kao i da naglasi važnost zaustavljanja destrukcije i uništavanja ekosistema. Sve vrste su napravljene specijalnim preparatorskim metodama i kao takve, smeštene su u karakteristične situacije i prikazane kroz četiri godišnja doba kao i različite delove dana.

„Bioarheologija Đerdapa“ predstavlja jedinstvenu kulturu Lepenskog Vira, koja je otkrivena početkom šezdesetih godina na strani Dunava u Đerdapu, a čije je istraživanje zvanično nastavljeno 2006. godine. Na ovom lokalitetu je, tokom istraživanja, otkriveno naselje čija je starost 10.000 godina i pripada dobu mezolito-neolit. Osim naselja, pronađen je niz predmeta iz svakodnevnog života poput: umetničkih tvorevina, alata, oruđa i dobro očuvanih ljudskih skeleta. Međutim, ono što je ovaj lokalitet uvrstilo u red najznačajnijih arheoloških otkrića su kamene skulpture ribolikih bića.

Cilj ove izložbe je da upozna posetioce sa drevnom kulturom Dunava i pruži odgovore o tome koliko je ljudi živelo tada, čime su se bavili, hranili, koja je bila uloga majki sa Lepenskog Vira i slično. Posetioći imaju priliku da se upoznaju sa originalnim eksponatima mezolitskog doba, koji predstavlja najstariji stambeni kompleks Lepenskog Vira, ali i najmlađim izložbenim artefaktom – neolitskom ženskom bebom. Pored ovih eksponata, izložene su dve neolitske figure od izuzetne kulturno-istorijske važnosti: žene sa bebom i gravidne žene, koje su pronađene na lokalitetu „Vinča“.

Koštani projektili koji su korišćeni u lovu, kameni batovi korišćeni u ribolovu, ostaci ulovljenih životinja, ogrlice, skeleti pasa i vukova su samo neki od izložbenih predmeta koji se mogu videti u Prirodnačkom centru Srbije u Svilajncu.

Izložba „Svedoci ledenog doba“ na autentičan način prikazuje imponantne primerke megafaune, koji su tokom poslednjeg ledenog doba živeli na prostorima današnje Srbije i nestali pre oko 10.000 godina. Džinovski jelen, runasti nosorog, stepski bizon, pećinski medved i runasti mamut samo su neke od desetak originalnih postavka koje posetioći imaju priliku da vide i saznaju kako su nekada te životinje živle, hranile se i koji je razlog njihovog izumiranja.

Posebna atrakcija je replika mamuta „Kike“, u prirodnoj veličini, otkrivena 1996. godine u glinokopu fabrike „Toza Marković“ u Kikindi. Predstavljena je na način na koji je i pronađena na dubini od 21 metar – u ležećem položaju.

Devetog septembra sa početkom u 19 časova Prirodnački centar Srbije u Svilajncu obeležuje svoju godišnjicu rada.

FILMOVI SINHRONIZOVANI NA SRPSKI JEZIK PUNE BIOSKOPSKJE DVORANE MALIŠANIMA

SVAKI SINHRONIZOVAN DEČJI FILM JE ČITANKA IZ KOJE SMO NEŠTO NAUČILI

Poslednjih godina u domaćim bioskopima po gledanosti se izdvajaju dečji, odnosno, porodični filmovi koji su sinhronizovani na srpski jezik. Mališani i njihovi roditelji redovni su posetioći bioskopa, a tome doprinose dobra ponuda animiranih hit-filmova sinhronizovanih na srpski jezik. Animirani filmovi u svetu prave sjajne i često rekordne rezultate, a s modernizacijom bioskopa i razvojem prikazivačke infrastrukture naša publika je počela da se budi i vraća pravim vrednostima, te tako i kod nas upravo ovi filmovi imaju najbolju gledanost.

Animirani filmovi koji se danas proizvode, pored zabave, publici donose i tople i duhovite priče i u prvi plan ističu prave vrednosti te su samim tim važan medij u vaspitavanju i podizanju novih generacija kao i stvaranju bioskopske publike.

zlog barona Zlopogledića postao kraljev Vitez. Distributer ovaj film sinhronizuje na srpski jezik, sinhronizuje u saradnja sa Dečjim kulturnim centrom Beograda. Neobično i hrabro, mlada i talentovana rediteljka sinhronizacije glumica Dušica Novaković, inače profesor mjuzikla u Dečjem kulturnom centru Beograda, se odlučila da zlom baronu glas pozajmi Milan Gromilić, prvak baleta i koreograf u Pozorištu na Terazijama.

„Prema ulozi koja mi je poverena postavio sam se kao prema odgovornom i ozbiljnom zadatku, kojim čuvamo naš jezik i tradiciju, posebno u ova-

glumačkim školama i ovoj sedmorici ima samo reči hvala.

„Oni su sjajna ekipa. Nadarena, vredna i posvećena, i jedva čekam da vidim kako će im se dalje razvijati karijere, a nesumnjivo je da će ih svi imati. Trudili smo se da decu budu deca ali da jezik kojim govore bude književan, srpski. Puno smo radili na suglasnicima. Da se čuje svaki glas, jasno i glasno“, kaže Novakovićeva.

Roditelji su veoma brzo prihvatili sinhronizovane verzije, jer mališani više nisu zavisni od njih. Malo je onih koji smatraju da je edukativno da deca slušaju i gledaju filmove u originalu. Lakše im je da u bioskopu i posle njega ne moraju da čitaju i objašnjavaju šta akteri fil-

Mada je kvalitetna sinhronizacija skup i značajno uvećava trošak filma za distributere, koji inače podnose najveći teret dok se neki film ne pojavi u bioskopima, ispostavlja se da je ta investicija najčešće isplativa, ili se bar tako čini golom oku običnog posmatrača.

Ako podemo od činjenice da su namenjeni najmlađima nameće se pitanje odgovornosti, odnosno kvaliteta tih sinhronizacija. Veliki studiji su toga svesni i u proizvodnji filmova na različitim jezicima poseban akcent daju na što bolju i kvalitetniju lokalizaciju vodeći računa i o najsitnijim detaljima u procesu lokalizacije. Nažalost postoje i neke sinhronizacije filmova koje ne mogu da se pohvale, dobrim srpskim, književnom dikcijom i artikulacijom, dobrim materijalnim jezikom, da tako kažemo. Neki se u tom slučaju izgovaraju na budžet sto baš i nije opravdanje jer pismenosti sigurno ne zavisi od budžeta nego od obrazovanja, pismenosti angažovanih lica. Srećom po sve nas, takvi filmovi su u manjini. Sinhronizacija je postala dominantan metod u dovođenju najmlađih u bioskope.

Jedan od animiranih filmova koji nas očekuje ove jeseni je i priča o hrabrom dečaku Trenku koji je od kmeta na imanju

kvim filmovima koji su više od zabave. Ovo jedna od trajnijih i lepših uspomena koje jedan profesionalac u ovom poslu može da ostavi potomstvu,“ rekao je Gromilić o svom glumačkom debiju.

Trenka na putu ka viteškoj tituli prati mnogo drugara tako da se u glumačkom ansamblu pored proverenih imena kao što su Milan Caci Mihailović i Dragan Vujić Vujke našlo sedam mališana, polaznika ateljea za glumu i mjuzikl Dečjeg kulturnog centra, predvođenih Matejom Vukašinićem.

Rediteljka Dušica Novaković ima mnogo iskustva u pedagoškom radu sa decom u

ma govore i zašto nešto rade. Tim pre je odgovornost veća.

„Nije samo pitanje da li je roditelju lakše, pitanje je i što boljeg razumevanja priče. U mraku bioskopa dok se scene smenjuju, nemate dovoljno vremena da lepo i precizno objasnite detetu šta se dešava, a da ne govorim o psihozi da stalno nekom smetaš da gleda film, jer govoriš za vreme projekcije,“ napominje jedna majka i dodaje da tu, posebno kod imobremne priče poseban značaj ima dobro urađena sinhronizacija.

Animirani filmovi koji na naše tržište dolaze iz velikih hollywoodskih studija, poslednje su „čudo tehnike“. Hrabri Vitez Trenk je evropski film. Nemački tačnije i nepodeljena pažnja posvećena je priči i pravim životnim vrednostima kao i tehničkom aspektu.

Ova dugometražna animacija, čiji je autor Entoni Pauer, animator kulturno animiranog serijala Nindža kornjače, probudiće u vama sećanje na ranija ostvarenja za decu. Ukoliko ste kao dete bili ljubitelji ovakvih animacija, a sada imate svoju decu, bratance, sestričine, eto prilike da provedete jedan porodični dan uz Trenka i njegove prijatelje u zajedničkoj avanturi. Savremena kritika kaže da je to „Mač u kamenu“ nove generacije.

Marko Čkonjević

VESTI IZ OBRAZOVANJA

▲ BESPLATNI UDŽBENICI

Oko 45.000 osnovaca iz materijalno ugroženih porodica dobiće ove godine besplatne udžbenike, a država je obezbedila i besplatne priborke i nastavne materijale za osnovno obrazovanje odraslih. Sem toga, iz budžeta Ministarstva prosvete izdvojeno je još 60 miliona dinara za kupovinu knjiga za školske biblioteke. Škole su imale priliku da naruče izdanja za koja smatraju da su im potrebna za bibliote-

ke, a Ministarstvo prosvete se opredelilo da nabavi naslove koji ne spadaju u obavezni deo udžbeničkog kompleta. Javna nabavka za kupovinu besplatnih udžbenika je raspisana, a očekuje se da knjige ovih dana stignu u sve škole.

▲ RADIONICE ROBOTIKE

Mala škola elektronike, DKC Majdan i KC Čukarica organizuju besplatne radionice robotike, programiranja i 3D modelovanja koje će se održati u DKC Majdan i KC Čukarica 3. i 4. septembra. Deca uzrasta od 8 do 18 godina će na ovim radionicama imati priliku da se upoznaju sa pomenutim temama kako bi stekli osnovna znanja.

Sav pribor i materijal je obezbeđen, a zainteresovani se

mogu prijaviti preko elektronskog formulara na adresi: www.malaskolelektronike.com.

Mala škola elektronike je do sada organizovala preko 50 besplatnih radionica, samostalno ili u okviru MIKSER kids festivala, MINI SHARE konferencije, Festivala Robotika, i u saradnji sa DKC Majdan, Centrom za promociju nauke, KC Čukarica, KC Rakovica...

▲ NAUČNI KAMION U SENTI

Naučni kamion Centra za promociju nauke stigao je u Sentu. Svi zainteresovani građani imaju priliku da ispred Gradske kuće do 4. septembra uče i otkrivaju o raznim naučnim temama na izložbama, radionicama, predavanjima, kao i kroz razne interaktivne programe i zabavne eksperimente iz sveta nauke. Tokom pet dana, u Naučnom kamionu biće otvorena izložba „Nebeski putnici“, koja će otkriti neke od tajni iz života ptica selica, kakvih samo u Srbiji živi oko 360 vrsta.

Posetioći će biti u prilici da se informišu i o eko-kućama od slame i održivom načinu gradnje kojom se štiti životna sredina, besplotnim letelicama koje se koriste u šumarstvu kako bi se osmotrio teren, a u jednom od interaktivnih programa, posetioći će kroz šetnju Gradskim parkom u Senti saznati koje sve biljne vrste tamo žive i kako se oglašavaju neke od ptica.

Matematika, geometrijske čarolije, svet biologije, hemije, fizike, medicine, ekonomije ili arhitekture - sve ove naučne discipline biće obrađene u okviru programa „Cool Science“.

Naučni kamion biće otvoren za posetioce svakog dana od 9 do 12 časova prve podne i od 15 do 20 časova popodne. Na radionicama će moći da učestvuju unapred prijavljeni zainteresovani građani, a svi programi su besplatni.

▲ ESTIEM KONFERENCIJA NA FTN

Fakultet tehničkih nauka i ESTIEM lokalna grupa Novi Sad će biti domaćin jesenje ESTIEM konferencije, koja će se održati od 7. do 13. novembra. Cilj konferencije je da studenti industrijskog inženjersva i inženjerskog menadžmenta širom Evrope zajedno ulažu u razvoj organizacije, stiču veliko iskustvo, dele svoja mišljenja i doprinose da ESTIEM kreiraju studenti iz 31 zemlje. Pred samu konferenciju na Fakultetu tehničkih nauka biće održan sajam zapošljavanja gde će kompanije imati priliku da se predstavljaju i ponude posao studentima

U LISTU DANAS SPECIJALNI POPUSTI ŠKOLAMA!

OBJAVLJIVANJE OGLASA ZA PRIKUPLJANJE PONUDA ZA IZVOĐENJE EKSURZIJA

Sve dodatne informacije možete dobiti u Marketing službi lista Danas:
Adresa: Alekse Nenadovića 19-23, 11000 Beograd,
tel/fax: 011/344 1186, e-mail: marketing@danas.rs

PRETPLATITE SE NA LIST

Danas

ŠKOLAMA POSEBAN POPUST OD 30%!

1 mesec	3 meseca	6 meseci	12 meseci
972,00	2.754,00	5.184,00	9.720,00
+ptt troškovi			
672,00	2.016,00	4.032,00	8.064,00
UKUPNO			
1.644,00	4.770,00	9.216,00	17.784,00

KONTAKT

Dnevni list Danas, Alekse Nenadovića 19-23/5, 11000 Beograd
(za prodajnu službu)
Telefon: 011/344 11 86/107 i 124
e-mail: prodaja@danas.rs

МЕЊАЧНИЦА**EXCHANGE
OFFICE**

МЕЊАЧКЕ УСЛУГЕ ПОШТЕ СРБИЈЕ

ДОСТУПНО, ПОУЗДАНО, НА ПРАВОМ МЕСТУ

*У 500 пошта широм Србије.
По курсу Поште Србије, без провизије.*

Мењајте новац, не мењајте место

0700 100 300 • www.posta.rs

